CONCLUZIILE AVOCATULUI GENERAL
YVES BOT
prezentate la 7 iunie 2007 [1]

1. Prezentele cauze au ca obiect recursurile formulate de doamnele Salvador García și Herrero Romeu și de domnul Salazar Brier, funcționari ai Comisiei Comunităților Europene, precum și de domnul De Bustamante Tello, funcționar al Consiliului Comunităților Europene, împotriva Hotărârilor Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene pronunțate la 25 octombrie 2005 [2] prin care Tribunalul a respins acțiunile acestora în anularea deciziilor Comisiei [3], respectiv a deciziei Consiliului [4], prin care li s-a refuzat acordarea indemnizației de expatriere, precum și a indemnizației de instalare și a diurnei care, potrivit recurenților, sunt asociate indemnizației de expatriere.

2. Indemnizația de expatriere este acordată funcționarilor comunitari care au fost constrânși, în momentul în care au intrat în serviciul Comunităților Europene, să își schimbe reședința din statul în care locuiau în statul pe teritoriul căruia se află locul de repartizare. Potrivit articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la Statutul funcționarilor Comunităților Europene [5], acordarea acestei indemnizații este supusă condiției ca funcționarul să nu fi locuit sau să nu își fi exercitat activitatea profesională principală în statul pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare înainte de angajarea sa în muncă.

3. Aceeași dispoziție prevede totodată că, pentru aplicarea prezentei dispoziții, „situațiile ce rezultă din serviciile efectuate pentru un alt stat sau pentru o organizație internațională” nu se iau în considerare.

4. Domeniul de aplicare al acestei excepții este cel care face obiectul litigiilor în prezentele cauze. Recurenții reproșează Tribunalului faptul că s-a pronunțat în sensul că noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat” nu se aplică decât serviciilor efectuate

1 — Limba de procedură: franceza.

2 — Pentru cauza C-7/06 P, Hotărârea Salvador García/Comisia (T-205/02, RecFP, p. I-A-285 și II-1311), pentru cauza C-8/06 P, Hotărârea Herrero Romeu/Comisia (T-298/02, Rec., p. II-4599), pentru cauza C-9/06 P, Hotărârea Salazar Brier/Comisia (T-83/03, RecFP, p. I-A-311 și II-1407), și pentru cauza C-10/06 P, Hotărârea De Bustamante Tello/Consiliul (T-368/03, RecFP, p. I-A-321 și II-1439) (denumite în continuare „hotărârile atacate”).

3 — Pentru cauza C-7/06 P, Decizia din 28 iunie 2001, pentru cauza C-8/06 P, Decizia din 19 noiembrie 2001, și pentru cauza C-9/06 P, Decizia din 25 iulie 2002.

4 — Pentru cauza C-10/06 P, Decizia din 24 ianuarie 2003.

5 — Denumit în continuare „statutul”.

pentru autoritățile centrale ale altui stat și că nu acoperă, în consecință, serviciile îndeplinite pentru o colectivitate teritorială, cum ar fi comunitățile autonome spaniole, nici, *a fortiori*, serviciile efectuate pentru o societate de drept privat al cărei obiectiv îl constituie apărarea intereselor unei comunități autonome în fața instanțelor comunitare, cu toate că această societate este învestită cu o misiune de interes public. Una dintre aceste cauze ridică, de asemenea, problema dacă atribuțiile de asistent al unui deputat în Parlamentul European pot fi considerate servicii îndeplinite pentru o organizație internațională, în sensul dispoziției în cauză.

5. Întrucât aceste patru cauze privesc, în principal, aceeași problemă de drept, le vom examina împreună în cadrul prezentelor concluzii.

6. Vom arăta că noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat" nu se limitează, în opinia noastră, numai la atribuțiile exercitate pentru autoritățile centrale ale unui stat, ci acoperă, de asemenea, și atribuțiile exercitate pentru o colectivitate teritorială, precum și pe cele efectuate pentru o entitate care, oricare ar fi forma sa juridică, a fost învestită, în temeiul unui act al unei autorități publice, cu îndeplinirea, sub controlul acesteia din urmă, a unei misiuni de interes general, cum ar fi gestiunea sau apărarea intereselor unei colectivități teritoriale în fața instanțelor comunitare.

7. Vom arăta, de asemenea, că atribuțiile de asistent al unui deputat în Parlamentul European, atunci când asistentul a fost angajat direct de către deputat, altfel spus, în momentul în care a existat un raport juridic direct cu acesta, trebuie considerate servicii efectuate pentru o organizație internațională, în sensul articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut.

8. Vom arăta că Tribunalul, în hotărârile atacate, a săvârșit o eroare de drept în interpretarea noțiunii „servicii efectuate pentru un alt stat" și vom prezenta consecințele care rezultă ca urmare a acestei erori de drept pentru fiecare dintre cauzele examinate.

I — Cadrul juridic

9. Remunerația funcționarilor Comunităților Europene cuprinde, conform articolului 62 din statut, un salariu de bază, alocații familiale și indemnizații.

10. Printre aceste indemnizații figurează indemnizația de expatriere, al cărei cuantum este fixat, la articolul 69 din statut, la 16 % din totalul salariului de bază, al alocației pentru locuință și al alocației pentru creșterea

copilului la care are dreptul un funcționar. Această indemnizație se plătește pe toată durata de activitate a funcționarului.

11. Această indemnizație a fost instituită prin Regulamentul nr. 31 (CEE), 11 (CEEA) din 18 decembrie 1961 de stabilire a Statutului funcționarilor și a Regimului aplicabil celorlalți agenți ai Comunității Economice Europene și ai Comunității Europene a Energiei Atomice, care a intrat în vigoare la 1 ianuarie 1962 [6].

12. Indemnizația de expatriere înlocuiește indemnizația de separare. Această indemnizație de separare, care era egală cu 20 % din salariul de bază, era acordată agenților care, înainte de angajarea în muncă, locuiseră în mod permanent, pe o perioadă mai mare de 6 luni, într-o localitate situată la o distanță de sediul instituției mai mare de 25 de kilometri pentru funcționarii Comunității Europene a Cărbunelui și Oțelului și de 70 de kilometri pentru funcționarii Comunității Economice Europene și ai Comunității Europene a Energiei Atomice.

13. Condițiile de acordare a indemnizației de expatriere sunt prevăzute la articolul 4 alineatul (1) din anexa VII la statut. Aceste condiții au rămas neschimbate de la instituirea acestei indemnizații, în 1961. Prezenta dispoziție este redactată după cum urmează:

„Indemnizația de expatriere […] se acordă:

a) funcționarului:

— care nu are și nu a avut niciodată cetățenia statului pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare

și

— care, în mod obișnuit, nu a locuit și nu și-a exercitat activitatea profesională principală pe teritoriul european al statului respectiv, în perioada de 5 ani care se încheie cu 6 luni înainte de angajarea sa în muncă. Pentru aplicarea prezentei dispoziții, situațiile ce rezultă din serviciile efectuate pentru un alt stat sau pentru o organizație internațională nu se iau în considerare;

6 — JO 1962, 45, p. 1385.

b) funcționarului care are sau a avut cetățenia statului pe teritoriul căruia este situat locul său de repartizare și care, în perioada de 10 ani care se încheie la angajarea în muncă, a locuit în mod obișnuit în afara teritoriului european al statului respectiv pentru alte motive decât cele legate de exercitarea atribuțiilor în serviciul unui stat sau al unei organizații internaționale.

[…]”

14. În conformitate cu articolul 4 alineatul (2) din anexa VII la statut, funcționarul care nu are și nu a avut niciodată cetățenia statului pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare și care nu îndeplinește condițiile necesare pentru a beneficia de indemnizația de expatriere are dreptul la o indemnizație de reședință în afara țării de origine egală cu un sfert din indemnizația de expatriere.

15. În ceea ce privește indemnizația de instalare și diurna, acestea sunt prevăzute la articolul 5, respectiv la articolul 10 din anexa VII la statut.

16. Articolul 5 din prezenta anexă, în versiunea aplicabilă la momentul faptelor, prevede că funcționarul titular care îndeplinește condițiile pentru a beneficia de indemnizația de expatriere are dreptul la o indemnizație de instalare egală cu salariul de bază pe o lună.

17. Articolul 10 din anexa VII prevede că funcționarul care demonstrează că este obligat să își schimbe reședința pentru a îndeplini obligațiile prevăzute la articolul 20 din statut are dreptul la o diurnă a cărei valoare se stabilește în conformitate cu acest articol.

II — Situația de fapt în prezentele cauze

18. Situația de fapt în cele patru cauze examinate poate fi rezumată după cum urmează:

A — *Cauza C-7/06 P*

19. Doamna Salvador García, cetățean spaniol, a intrat în serviciul Comisiei la Bruxelles, în calitate de funcționar, la 16 aprilie 2001.

20. Anterior, efectuase la Bruxelles studii din septembrie 1991 până în iulie 1992, apoi un stagiu la Comisie din octombrie 1992 până în februarie 1993.

21. De la 1 octombrie 1993 până la 31 decembrie 1994, a lucrat, în același oraș, pentru guvernul comunității autonome Navarra, iar apoi, din 21 februarie 1995 până în 20 august 1995, a fost angajată la Sociedad de Desarrollo de Navarra, Sodena, SA [7], o societate care avea ca obiectiv dezvoltarea economică a acestei comunități autonome.

22. Între 1 septembrie 1995 și 30 iunie 1996, doamna Salvador García a lucrat ca asistentă a unui deputat în Parlamentul European.

23. În cursul lunilor iulie și august 1996, a lucrat benevol într-o organizație neguvernamentală în Peru.

24. Din 2 septembrie 1996 până în 28 februarie 1997, a lucrat la Bruxelles, la societatea ECO, căreia Comisia îi încredințase misiuni de asistență tehnică.

25. De la 1 martie 1997 până la 31 martie 1999, a fost angajată, în același oraș, la Sociedad de Desarrollo Exterior de Navarra, Sodexna, SA [8], o societate al cărei obiectiv îl reprezenta dezvoltarea economică externă a comunității autonome Navarra, apoi, de la 1 aprilie 1999 până la 15 aprilie 2001, a deținut funcția de delegat al guvernului acestei comunități autonome.

26. Prin Decizia din 28 iunie 2001, Comisia a decis că recurenta nu poate beneficia de indemnizația de expatriere, și nici de indemnizațiile asociate acesteia.

27. În Decizia din 27 martie 2002, prin care respinge reclamația formulată de recurentă, Comisia a apreciat că activitățile efectuate de aceasta la Bruxelles, în calitate de asistentă a unui deputat în Parlamentul European, în serviciul societăților Sodena și Sodexna, precum și pentru guvernul comunității autonome Navarra, nu pot fi considerate „servicii efectuate pentru un alt stat sau pentru o organizație internațională”, în sensul articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut.

28. Comisia a apreciat că aceste activități trebuie, prin urmare, să fie luate în

7 — Societatea pentru dezvoltare a comunității Navarra (denumită în continuare „Sodena”).

8 — Societatea pentru dezvoltare externă a comunității Navarra (denumită în continuare „Sodexna”).

considerare și că perioada de 5 ani prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut, numită „perioada de referință”, se întinde de la 16 octombrie 1995 până la 16 octombrie 2000. Comisia a dedus de aici că, în această perioadă, recurenta a locuit și și-a exercitat activitatea profesională principală în Belgia.

B — *Cauza C-8/06 P*

29. Doamna Herrero Romeu, cetățean spaniol, a intrat în serviciul Comisiei la Bruxelles, în calitate de funcționar, la 16 noiembrie 2001.

30. Anterior, lucrase la Bruxelles începând din ianuarie 1993 și până în luna noiembrie 2001, în cadrul delegației Patronatului Català Pro Europa [9], un organism al cărui obiectiv era gestionarea intereselor guvernului comunității autonome Catalunia pe lângă instituțiile comunitare.

31. Prin Decizia din 19 noiembrie 2001, Comisia a decis că recurenta nu poate beneficia de indemnizația de expatriere, și nici de indemnizațiile asociate acesteia.

32. Comisia a respins, prin Decizia din 10 iunie 2002, reclamația formulată de recurentă, pentru motivul că activitatea profesională a acesteia în serviciul Patronatului nu poate fi asimilată unor „servicii efectuate pentru un alt stat”. Comisia a dedus de aici că perioada de referință se întinde de la 15 mai 1996 până la 15 mai 2001 și că, în această perioadă, recurenta a locuit și și-a exercitat activitatea profesională principală în Belgia.

C — *Cauza C-9/06 P*

33. Domnul Salazar Brier, cetățean spaniol, a intrat în serviciul Comisiei la Bruxelles, în calitate de funcționar, la 1 iunie 2002.

34. Anterior, lucrase, între 3 octombrie 1994 și 31 august 1998, ca angajat al Sociedad Canaria de Fomento Económico, Sofesa, SA [10], o societate al cărei obiectiv era gestionarea intereselor comunității autonome a Insulelor Canare, precum și a biroului de reprezentare a guvernului acestei comunități autonome la Bruxelles, apoi, începând de la 1 septembrie 1998 și până la 31 mai 2002, ca agent temporar pentru guvernul comunității autonome menționate.

9 — Denumit în continuare „Patronatul”.

10 — Societatea canariană pentru dezvoltare economică (denumită în continuare „Sofesa”).

35. Comisia, în fișa care determină drepturile domnului Salazar Brier, stabilită la 25 iulie 2002, a decis că acesta nu poate beneficia de indemnizația de expatriere, și nici de indemnizațiile asociate acesteia.

36. Reclamația formulată de domnul Salazar Brier a fost respinsă implicit la 24 februarie 2003, apoi explicit prin Decizia din 24 martie 2003. Comisia a apreciat că activitățile recurentului la Sofesa și pentru guvernul comunității autonome a Insulelor Canare nu constituie „servicii efectuate pentru un alt stat". Comisia a dedus de aici că perioada de referință se întinde de la 1 decembrie 1996 până la 30 noiembrie 2001 și că, în această perioadă, recurentul a locuit și și-a exercitat activitatea profesională principală în Belgia.

D — *Cauza C-10/06 P*

37. Domnul De Bustamante Tello, cetățean spaniol, a intrat în serviciul Consiliului, la Bruxelles, în calitate de funcționar, la 1 ianuarie 2003.

38. Anterior, își exercitase activitatea profesională la Bruxelles, între 2 decembrie 1991 și 31 iulie 1996, ca angajat al Instituto de Fomento de la Región de Murcia [11], o entitate de drept public a comunității autonome a Regiunii Murcia, al cărei obiectiv era în special urmărirea legislației și a programelor comunitare care prezentau interes pentru această comunitate autonomă.

39. Din luna august 1996 și până în luna decembrie 2002, a lucrat de asemenea la Bruxelles, în calitate de director al Oficina de la Comunidad Autónoma de la Región de Murcia ante las Comunidades europeas [12], un organism administrativ al comunității autonome a Regiunii Murcia, al cărei obiectiv era gestionarea intereselor acestei comunități pe lângă instituțiile comunitare.

40. Prin Decizia din 24 ianuarie 2003, Consiliul a decis că recurentul nu poate beneficia de indemnizația de expatriere, și nici de indemnizațiile asociate acesteia.

41. În Decizia din 28 iulie 2003, prin care respinge reclamația recurentului, Consiliul a apreciat că activitățile profesionale ale acestuia la INFO și la ORM nu pot fi considerate

11 — Institutul pentru dezvoltarea Regiunii Murcia (denumit în continuare „INFO").

12 — Biroul comunității autonome a Regiunii Murcia pe lângă Comunitățile Europene (denumit în continuare „ORM").

„servicii efectuate pentru un alt stat”. Consiliul a dedus de aici că perioada de referință se întinde de la 1 iulie 1997 până la 30 iunie 2002 și că, în această perioadă, recurentul a locuit și a lucrat în mod obișnuit în Belgia.

III — Hotărârile atacate

42. Prin cererile introductive înregistrate la grefa Tribunalului la 4 iulie și, respectiv, la 1 octombrie 2002, precum și la 3 martie și la 4 noiembrie 2003, doamnele Salvador García și Herrero Romeu, precum și domnii Salazar Brier și De Bustamante Tello au sesizat această instanță cu acțiuni în anularea deciziilor Comisiei și ale Consiliului prin care li s-a refuzat acordarea indemnizației de expatriere, precum și a indemnizațiilor asociate acesteia.

43. Reclamanții au solicitat, de asemenea, obligarea instituțiilor pârâte la plata cheltuielilor de judecată.

44. În susținerea cererii privind indemnizația de expatriere, reclamanții au invocat trei motive, întemeiate, primul, pe încălcarea articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut, al doilea, pe o eroare de apreciere a situației de fapt, iar al treilea, pe încălcarea principiului egalității de tratament.

45. Doamnele Salvador García și Herrero Romeu, precum și domnul Salazar Brier au reproșat, de asemenea, Comisiei încălcarea obligației de motivare.

46. În susținerea cererii privind diurna și indemnizația de instalare, reclamanții au arătat că, potrivit Hotărârii din 28 mai 1998, Comisia/Lozano Palacios [13], aceste indemnizații le-ar fi fost acordate în mod automat dacă li s-ar fi acordat dreptul la indemnizația de expatriere.

47. Tribunalul a respins cererile reclamanților și a decis că fiecare parte va suporta propriile cheltuieli de judecată.

48. Acesta a respins motivele invocate în susținerea cererilor privind indemnizația de expatriere ca fiind inadmisibile sau nefondate.

49. Cu privire la primul motiv, cel al încălcării articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut, Tribunalul a apreciat că este neîntemeiat, pentru următoarele motive.

13 — C-62/97 P, Rec., p. I-3273.

50. Acesta a arătat că, potrivit unei jurisprudențe constante, rațiunea pentru care există indemnizația de expatriere rezidă în compensarea cheltuielilor și a dezavantajelor specifice care rezultă din exercitarea permanentă a funcției într-un stat cu care funcționarul nu a stabilit legături durabile înainte de angajarea sa în muncă și că, pentru ca astfel de legături durabile să poată fi stabilite și, astfel, funcționarul să nu mai beneficieze de indemnizația de expatriere, legiuitorul impune ca funcționarul să fi avut reședința obișnuită sau să își fi exercitat activitatea profesională principală, pe o perioadă de 5 ani, în statul pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare.

51. Tribunalul a arătat, în continuare, că rațiunea pentru care există excepția prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut în favoarea persoanelor care au efectuat servicii pentru un alt stat sau pentru o organizație internațională în perioada de referință rezidă în faptul că, în aceste condiții, nu se poate considera că aceste persoane au stabilit legături durabile cu statul pe teritoriul căruia se află locul de repartizare, din cauza caracterului temporar al detașării lor în acest stat.

52. Tribunalul a apreciat că, având în vedere data la care reclamanții au fost angajați în muncă la Comisie sau la Consiliu, perioada de referință se întinde, în cazul doamnei Salvador García, de la 16 octombrie 1995 la 15 octombrie 2000, în cazul doamnei Herrero Romeu, de la 16 mai 1996 la 15 mai 2001, în cazul domnului Salazar Brier, de la 1 decembrie 1996 la 30 noiembrie 2001 și, în cazul domnului De Bustamante Tello, de la 1 iulie 1997 la 30 iunie 2002.

53. Tribunalul a arătat că, în cea mai mare parte a acestor perioade de referință, reclamanții și-au exercitat activitatea profesională principală la Bruxelles, astfel:

— doamna Salvador García, la Sodexna și în serviciul guvernului comunității autonome Navarra la Bruxelles, pe de o parte, și, pe de altă parte, ca asistentă a unui deputat în Parlamentul European;

— doamna Herrero Romeu, în cadrul delegației Patronatului;

— domnul Salazar Brier, la Sofesa, apoi în serviciul guvernului comunității autonome a Insulelor Canare;

— domnul De Bustamante Tello, la ORM.

54. Tribunalul a arătat că problema care se pune în cadrul acţiunii reclamanţilor este de a determina dacă munca efectuată de fiecare dintre ei la Bruxelles, în cursul perioadei de referinţă, trebuie considerată „servicii efectuate pentru un alt stat", în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, şi, în ceea ce priveşte funcţia de asistentă a unui deputat în Parlamentul European, exercitată de doamna Salvador García, dacă această funcţie trebuie calificată drept „servicii efectuate pentru o organizaţie internaţională", în sensul aceleiaşi dispoziţii.

55. Acesta a arătat că dreptul comunitar şi în special statutul oferă suficiente indicaţii pentru a permite precizarea domeniului de aplicare al articolului 4 din anexa VII la statut şi, ca urmare, stabilirea unei interpretări autonome a noţiunii de stat în raport cu diferitele sisteme de drept naţionale.

56. Tribunalul a arătat, în primul rând, că, potrivit Curţii, reiese cu claritate din economia generală a Tratatului CE că noţiunea de stat membru, în sensul prevederilor instituţionale, se referă în exclusivitate la autorităţile guvernamentale ale statelor membre şi nu poate fi extinsă la guvernele regiunilor sau ale comunităţilor autonome, indiferent de întinderea competenţelor care le sunt recunoscute. A admite contrariul ar însemna să fie afectat echilibrul instituţional instituit prin tratate, care stabilesc în special condiţiile în care statele membre, altfel spus statele părţi la tratatele „constitutive" şi la tratatele de aderare, participă la funcţionarea instituţiilor comunitare [14].

57. Tribunalul a reţinut, în al doilea rând, că, potrivit unei jurisprudenţe constante, prevederile statutului, care au ca finalitate unică reglementarea raporturilor juridice dintre instituţii şi funcţionari, prin stabilirea de drepturi şi de obligaţii reciproce, fac apel la o terminologie precisă, a cărei extindere prin analogie la cazuri care nu sunt prevăzute explicit este exclusă [15].

58. Tribunalul a arătat că, la articolul 4 din anexa VII la statut, legiuitorul a ales termenul „stat", cu toate că, la momentul adoptării statutului, existau deja state membre cu structură federală sau regională, cum ar fi Republica Federală Germania, şi nu numai state cu o structură internă de natură centralizată. Tribunalul a dedus de aici că, în cazul în care legiuitorul comunitar ar fi dorit să introducă subdiviziuni politice sau colectivităţi locale în articolul respectiv, ar fi prevăzut acest lucru în mod expres.

14 — Tribunalul a făcut trimitere la Ordonanţa Curţii din 21 martie 1997, Regiunea Valonă/Comisia (C-95/97, Rec., p. I-1787, punctul 6), şi la Ordonanţa Curţii din 1 octombrie 1997, Regione Toscana/Comisia (C-180/97, Rec., p. I-5245, punctul 6).

15 — Tribunalul a citat Hotărârea Curţii din 16 martie 1971, Bernardi/Parlamentul European (48/70, Rec., p. 175, punctele 11 şi 12), şi Hotărârea Curţii din 20 iunie 1985, Klein/Comisia (123/84, Rec., p. 1907, punctul 23), precum şi Hotărârea Tribunalului din 19 iulie 1999, Mammarella/Comisia (T-74/98, RecFP, p. I-A-151 şi II-797, punctul 38).

59. Tribunalul a concluzionat, în lumina considerațiilor care precedă, că noțiunea „stat”, prevăzută la articolul 4 din anexa VII la statut, nu privește decât statul în calitate de persoană juridică și subiect unitar al dreptului internațional, precum și organele sale de guvernare. Acesta a arătat că o interpretare precum cea propusă de reclamanți ar conduce la considerarea ca state a tuturor entităților de drept public cu personalitate juridică proprie cărora guvernul central le-a transferat competențe interne, inclusiv municipalitățile sau orice entități cărora o administrație le-a delegat unele atribuții.

60. Tribunalul a dedus de aici că noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat”, prevăzută la articolul 4 din anexa VII la statut, trebuie interpretată în sensul că nu acoperă serviciile efectuate pentru guvernele subdiviziunilor politice ale statelor.

61. În Hotărârile citate anterior, Salvador García/Comisia și Salazar Brier/Comisia, Tribunalul a adăugat că activitatea reclamanților în serviciul unor societăți cu capital public ce aparțin uneia dintre categoriile de societăți comerciale nu poate fi considerată, *a fortiori*, servicii efectuate pentru un stat. Potrivit Tribunalului, astfel de societăți comerciale de drept public, pe acțiuni sau cu răspundere limitată, nu fac parte, prin însăși natura lor, din organele administrației de stat, chiar dacă au capacitatea de a gestiona și de a reprezenta anumite interese publice sau li se pot încredința misiuni de interes public.

62. Tribunalul a dedus, din aceste considerații, că serviciile efectuate de reclamanți în perioadele de referință nu pot fi considerate servicii efectuate pentru un alt stat, în sensul articolului 4 din anexa VII la statut.

63. Tribunalul a precizat că această apreciere nu poate fi contestată de argumentul reclamanților întemeiat pe existența, în dreptul comunitar, a noțiunii autonome de stat, care include entitățile descentralizate. Potrivit Tribunalului, cu toate că, în materie de neîndeplinire a obligațiilor, revine tuturor autorităților statului, atât centrale, cât și teritoriale, obligația de a asigura respectarea normelor dreptului comunitar, în limitele competențelor fiecăreia, acțiunea prin care Curtea poate constata că un stat membru nu și-a îndeplinit obligațiile nu poate privi decât guvernul acestui stat, cu toate că neîndeplinirea poate proveni din acțiunea sau din inacțiunea unei regiuni sau a unei comunități autonome. Jurisprudența evocată de reclamanți nu poate fi, prin urmare, invocată în mod valabil în susținerea teoriei privind interpretarea în sens larg a noțiunii de stat, susținută de reclamanți.

64. Tribunalul a arătat motivele pentru care trebuie respinse argumentele reclamanților întemeiate pe competența proprie a comunităților autonome în ordinea juridică spaniolă.

65. Acesta a respins, de asemenea, argumentul reclamanților întemeiat pe faptul că erau supuși aceluiași regim de asigurări medicale și aceluiași regim fiscal precum personalul care lucra la reprezentanța permanentă de la Bruxelles a Regatului Spaniei pe lângă Uniunea Europeană.

66. În sfârșit, Tribunalul a precizat că, în ceea ce privește argumentul reclamanților întemeiat pe participarea reprezentanților comunităților autonome la comitetele consultative ale Comisiei, pentru a beneficia de excepția prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut, este necesar ca persoana interesată să fi avut raporturi juridice directe cu statul sau cu organizația internațională în cauză. Tribunalul a constatat că reclamanții au recunoscut în mod explicit, în cadrul ședinței, că nu au fost niciodată integrați, și nici nu au făcut parte din delegația spaniolă care a participat la reuniunile organelor Consiliului și ale Comisiei care au avut loc pe parcursul perioadelor de referință. Reclamanții nu au susținut nici că ar fi avut raporturi juridice directe cu guvernul central al Regatului Spaniei, care să permită să se considere că au efectuat servicii pentru acest stat pe parcursul perioadelor de referință.

67. În Hotărârea Salvador García/Comisia, citată anterior, Tribunalul a examinat, de asemenea, dacă activitatea reclamantei ca asistentă a unui deputat în Parlamentul European trebuie considerată drept servicii efectuate pentru o organizație internațională, în sensul articolului 4 din anexa VII la statut.

68. Tribunalul a considerat că nu este necesar să răspundă la această întrebare, pentru următoarele motive. Potrivit Tribunalului, chiar dacă această activitate trebuie considerată drept servicii efectuate pentru o organizație internațională, iar perioada corespunzătoare trebuie exclusă din perioada de referință, aceasta din urmă ar începe la 16 decembrie 1994 și, la acest moment, reclamanta era deja înscrisă în comuna Saint-Gilles de la 17 decembrie 1993 și lucra, de la 1 octombrie 1993, pentru guvernul comunității autonome Navarra la Bruxelles. În urma acestor elemente, se poate stabili că reședința obișnuită a reclamantei era situată la Bruxelles cel puțin începând cu data de 16 decembrie 1994.

69. În sfârșit, în cadrul celor patru hotărâri atacate, Tribunalul a dedus, din faptul că reclamanții nu au dreptul de a primi indemnizația de expatriere, că cererea lor privind indemnizația de instalare și diurna, întemeiată pe caracterul automat al acestor drepturi în cazul acordării indemnizației de expatriere, trebuie respinsă.

IV — Recursurile

70. Recurenții solicită Curții să admită recursul și să anuleze hotărârile atacate.

71. Doamna Salvador García și domnul Salazar Brier solicită de asemenea, dacă va fi cazul, trimiterea cauzei spre rejudecare Tribunalului.

72. În ultimul rând, cei patru recurenți solicită obligarea instituției pârâte la plata tuturor cheltuielilor de judecată efectuate în fața Curții și a Tribunalului.

73. Comisia, în cauzele C-7/06 P-C-9/06 P, pune concluzii în sensul respingerii acestor cereri.

74. Consiliul, în cauza C-10/06 P, solicită Curții respingerea recursului ca inadmisibil și, în subsidiar, ca nefondat, precum și obligarea recurentului la plata cheltuielilor de judecată.

A — *Argumentarea părților*

1. Recurenții

75. Recurenții își întemeiază recursul pe același motiv, al încălcării, de către Tribunal, a dispozițiilor articolului 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut.

76. În cadrul acestui motiv, recurenții ridică patru obiecții.

77. În cele patru cauze examinate, recurenții reproșează Tribunalului, în primul rând, că a interpretat în mod strict excepția în litigiu și, în al doilea rând, că nu a ținut seama de *ratio legis* și de contextul acesteia.

78. În cauzele C-7/06 P și C-9/06 P, doamna Salvador García și domnul Salazar Brier critică, de asemenea, Tribunalul pentru că a exclus din noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat” serviciile efectuate în calitate de angajați ai unei societăți comerciale de drept public, pe acțiuni sau cu răspundere limitată, căreia i s-a încredințat o misiune de interes public, fără să cerceteze dacă această societate este controlată de stat.

79. În sfârșit, în cauza C-7/06 P, doamna Salvador García reproșează Tribunalului faptul că a omis să interpreteze noțiunea „servicii efectuate pentru o organizație internațională” și, ca urmare, că nu s-a pronunțat în sensul că activitatea de asistentă a unui deputat în Parlamentul European se circumscrie acestei noțiuni.

a) Interpretarea strictă a excepției în litigiu

80. Recurenții reproșează Tribunalului faptul că a interpretat în sens strict dispoziția în litigiu, în timp ce, fiind vorba de o excepție de la excepție, ar fi trebuit să o interpreteze în sens larg.

81. Aceștia arată că, prin faptul că s-a pronunțat astfel în hotărârile atacate, Tribunalul s-a îndepărtat de jurisprudența sa anterioară, în special de Hotărârea din 30 martie 1993, Vardakas/Comisia [16].

b) Nerespectarea *ratio legis* și a contextului articolului 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut

82. Recurenții amintesc că rațiunea pentru care există excepția prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut în favoarea persoanelor care au efectuat servicii pentru un alt stat sau pentru o organizație internațională în perioada de referință rezidă în faptul că nu se poate considera că aceste persoane au stabilit legături durabile cu statul pe teritoriul căruia se află locul de repartizare, din cauza caracterului temporar al detașării lor în acest stat.

83. Aceștia arată de asemenea că, din acest punct de vedere, Tribunalul, prin Hotărârea Vardakas/Comisia, citată anterior, s-a pronunțat în sensul că expatrierea unei persoane nu are legătură cu statutul special de care aceasta beneficiază, în temeiul dreptului internațional, în calitate de membru al personalului unei organizații internaționale de drept public.

84. Recurenții deduc de aici că hotărârile atacate, prin faptul că exclud de la această excepție serviciile efectuate pentru un stat prin intermediul comunităților autonome, nu țin seama de rațiunea existenței acestei dispoziții și instituie, în plus, o discriminare între funcționarii care au efectuat servicii pentru un stat prin intermediul administrației centrale, în cadrul unei reprezentanțe permanente, și cei care au efectuat astfel de servicii prin intermediul comunităților autonome. În opinia recurenților, în ambele situații, funcționarul nu a stabilit legături durabile cu statul pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare înainte de intrarea sa în serviciul Comunității, din cauza caracterului temporar al detașării sale în acel stat. Ceea ce prezintă importanță, în definitiv, este caracterul, durabil sau nu, al legăturilor stabilite de funcționar cu statul pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare.

85. Potrivit recurenților, nu există, între situațiile în care se află aceste două categorii de persoane, nicio diferență care să justifice acest tratament discriminatoriu. În plus, aceste categorii de persoane ar exercita

16 — T-4/92, Rec., p. II-357.

atribuții similare, care constau în contacte cu Comisia, transmiterea de informații etc., toate acestea fiind efectuate în serviciul statului, într-un context în care participarea comunităților autonome la domeniul comunitar ar fi din ce în ce mai extinsă.

86. Recurenții susțin că, prin instituirea acestei excepții, legiuitorul a dorit ca prezumția lipsei legăturilor durabile cu statul pe teritoriul căruia se află locul de repartizare să se aplice în cazul în care funcțiile îndeplinite în statul respectiv corespund unor misiuni de interes public.

87. În sfârșit, contrar celor reținute de Tribunal, această interpretare în sens larg nu ar conduce la considerarea ca state a tuturor entităților de drept public cu personalitate juridică proprie. Sfera de aplicare a excepției ar rămâne limitată la entitățile care au competențe în domeniul comunitar, cum este cazul comunităților autonome.

c) Excluderea serviciilor îndeplinite pentru o societate învestită cu o misiune de interes public

88. Doamna Salvador García și domnul Salazar Brier susțin că, prin excluderea, din cuprinsul noțiunii de servicii efectuate pentru un alt stat, a serviciilor îndeplinite în calitate de angajați ai unei societăți învestite cu o misiune de interes public, fără a cerceta dacă, ținând cont de structura sa, de funcțiile sale prevăzute de lege și de gradul de dependență față de autoritățile publice, această societate depinde de stat, Tribunalul nu a ținut seama de jurisprudență, în special de Hotărârea Curții din 20 septembrie 1988, Beentjes [17], și de Hotărârea Curții din 17 decembrie 1998, Comisia/Irlanda [18].

d) Neconsiderarea de către Tribunal a activității de asistent al unui deputat în Parlamentul European ca servicii efectuate pentru o organizație internațională

89. În sfârșit, doamna Salvador García, în cauza C-7/06 P, susține că, în cazul în care Curtea ar aprecia că Tribunalul a săvârșit o eroare de drept în analizarea activităților exercitate de aceasta în serviciul guvernului comunității autonome Navarra la Bruxelles și în serviciul societății Sodexna, ar trebui examinată problema calificării atribuțiilor sale ca asistentă a unui deputat în Parlamentul European.

17 — 31/87, Rec., p. 4635, (punctul 12).
18 — C-353/96, Rec., p. I-8565, (punctul 26).

2. Apărarea Comisiei în cauzele C-7/06 P-C-9/06 P

90. Comisia invocă următoarele argumente.

a) Cu privire la obiecția întemeiată pe interpretarea strictă a excepției în litigiu

91. Comisia susține că Tribunalul nu a făcut o interpretare restrictivă a excepției în litigiu. Aceasta arată că Tribunalul a apreciat în mod just că noțiunea de servicii efectuate pentru un stat implică existența unui raport juridic direct între persoana în cauză și statul respectiv. Or, recurenții nu ar fi avut raporturi juridice directe cu Regatul Spaniei.

b) Cu privire la nerespectarea, de către Tribunal, a *ratio legis* și a contextului articolului 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut

92. Comisia susține, în primul rând, că argumentele recurenților se întemeiază pe o premisă nefondată.

93. Potrivit Comisiei, recurenții confundă două noțiuni diferite, și anume *ratio legis* a excepției prevăzute la articolul 4 din anexa VII la statut și *ratio legis* a utilizării termenului „stat”, care se regăsește în cuprinsul aceleiași excepții. Ceea ce a fost dezbătut în fața Tribunalului și este în prezent dezbătut și în fața Curții este interpretarea termenului „stat”. *Ratio legis* a excepției, care privește inexistența legăturilor durabile cu statul pe teritoriul căruia se află locul de repartizare, nu ar fi pertinentă pentru a interpreta noțiunea „stat”, care se regăsește în cuprinsul prezentei dispoziții.

94. Comisia deduce de aici că Tribunalul nu a săvârșit o eroare de drept întemeindu-se pe împrejurarea că, la articolul 4 din anexa VII la statut, legiuitorul comunitar a ales termenul „stat”, cu toate că existau deja, la momentul adoptării statutului, state membre cu structură federală sau regională, cum ar fi Republica Federală Germania, astfel încât, dacă legiuitorul ar fi dorit să includă subdiviziunile politice sau colectivitățile locale în articolul menționat, ar fi făcut acest lucru în mod expres.

95. În al doilea rând, Comisia consideră că susținerea recurenților potrivit căreia Tribunalul ar face o discriminare între funcționarii care au efectuat servicii pentru un stat prin intermediul administrației centrale, în cadrul

unei reprezentanțe permanente, și cei care au efectuat astfel de servicii prin intermediul comunităților autonome este nefondată.

96. Cele două situații nu ar fi comparabile în ceea ce privește atribuțiile exercitate, întrucât, după cum a arătat Tribunalul, delegațiile comunităților autonome spaniole la Bruxelles ar avea ca misiune gestionarea intereselor administrațiilor pe care le reprezintă, iar aceste interese nu ar coincide în mod necesar cu acelea ale celorlalte comunități autonome, nici cu acelea ale Regatului Spaniei ca stat.

97. În al treilea rând, Comisia arată că susținerea recurenților conform căreia, în cazul serviciilor efectuate pentru o comunitate autonomă, funcționarul respectiv nu ar fi stabilit legături durabile cu statul pe teritoriul căruia se află locul de repartizare, din cauza caracterului temporar al detașării sale în statul respectiv, nu este relevantă. Potrivit Comisiei, ar trebui să se țină seama numai de decizia legiuitorului comunitar, care nu a dorit să includă în excepția în litigiu subdiviziunile politice ale unui stat, cum ar fi guvernele regiunilor, ale comunităților autonome sau ale altor entități locale.

98. În al patrulea rând, Comisia se opune argumentării recurenților potrivit căreia excepția prevăzută la articolul 4 din anexa VII la statut ar trebui să se aplice tuturor activităților efectuate în slujba interesului public, prin opoziție cu cele efectuate în contul unor interese private.

99. Comisia arată că această interpretare a excepției menționate nu ar fi numai împotriva voinței legiuitorului, ci ar avea drept consecință și considerarea ca state a tuturor entităților de drept public cu personalitate juridică proprie cărora guvernul central le-a transferat competențe interne, inclusiv municipalitățile și orice entități cărora o administrație le-a delegat unele atribuții.

100. Comisia arată de asemenea că, în ceea ce privește argumentul recurenților întemeiat pe opinia că „[c]eea ce prezintă importanță, în definitiv, este caracterul durabil sau nu al legăturilor stabilite de funcționar cu statul pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare [și că se] poate afirma că între situația profesională și personală a unei persoane care a efectuat servicii pentru un stat prin intermediul unei comunități autonome și cea a persoanei care a făcut acest lucru prin intermediul administrației centrale (reprezentanță permanentă) nu există nicio diferență care să poată justifica acest tratament discriminatoriu”, acesta este un aspect nou, sau cel puțin care nu a mai fost invocat

în această formă în fața Tribunalului și a cărui admisibilitate suscită, așadar, îndoieli. Comisia lasă acest aspect la aprecierea Curții.

c) Cu privire la obiecția întemeiată pe caracterul eronat al excluderii serviciilor efectuate în calitate de angajați ai unei societăți de drept public, invocată în cauzele C-7/06 P și C-9/06 P

101. Comisia susține că această obiecție este nefondată, întrucât Hotărârile citate anterior, Beentjes și Comisia/Irlanda, la care fac trimitere recurenții, privesc Directiva 71/305/CEE a Consiliului din 26 iulie 1971 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de lucrări [19], a cărei *ratio legis* ar fi diferită de cea a excepției în litigiu.

102. Comisia adaugă că o persoană care a lucrat pentru o societate de drept public nu a avut raporturi juridice directe cu statul, iar existența unor astfel de raporturi constituie o condiție imperativă, stabilită de jurisprudență, pentru aplicarea excepției în litigiu.

19 — JO L 185, p. 5.

d) Cu privire la neconsiderarea de către Tribunal a activității de asistent al unui deputat în Parlamentul European ca servicii efectuate pentru o organizație internațională

103. Comisia arată că Tribunalul nu a omis să se pronunțe asupra problemei dacă activitatea de asistent al unui deputat în Parlamentul European, exercitată de doamna Salvador García, trebuie considerată ca servicii efectuate pentru o organizație internațională, din moment ce s-a pronunțat în sensul că răspunsul la această întrebare nu ar afecta în niciun mod dreptul la indemnizația de expatriere, întrucât reclamanta avusese reședința obișnuită la Bruxelles atât înainte, cât și după exercitarea acestei activități.

104. În plus, potrivit Comisiei, o astfel de activitate nu intră în sfera de aplicare a excepției în litigiu, întrucât recurenta nu a avut, în cadrul acestei activități, raporturi juridice directe cu Parlamentul European.

3. Apărarea Consiliului în cauza C-10/06 P

105. Consiliul susține, în principal, că recursul domnului De Bustamante Tello este inadmisibil, întrucât acesta s-ar limita la a

repeta argumentele formulate în fața Tribunalului și la a solicita Curții o simplă reexaminare a acestora.

106. În subsidiar, Consiliul arată că recursul trebuie respins ca nefondat.

107. În ceea ce privește prima obiecție, întemeiată pe interpretarea în sens restrâns a excepției în litigiu și pe nerespectarea poziției adoptate de Tribunal în Hotărârea Vardakas/Comisia, citată anterior, Consiliul arată că recurentul invocă această hotărâre în afara contextului acesteia pentru a se împotrivi unei jurisprudențe constante potrivit căreia dispozițiile dreptului comunitar care dau dreptul la prestații financiare sunt de strictă interpretare [20].

108. Consiliul susține, de asemenea, că interpretarea noțiunii de servicii efectuate pentru un alt stat, susținută de recurent, se află în contradicție cu jurisprudența constantă a Curții, potrivit căreia noțiunea de stat membru, în înțelesul prevederilor instituționale, vizează în exclusivitate autoritățile guvernamentale ale statelor membre și nu poate fi extinsă la guvernele regiunilor sau ale comunităților autonome, indiferent de întinderea competențelor care le sunt recunoscute. De aici, Consiliul deduce că a admite contrariul ar avea drept consecință să se aducă atingere echilibrului instituțional prevăzut de tratate.

109. În continuare, în ceea ce privește pretinsa nerespectare a *ratio legis* și a contextului dispoziției în litigiu, Consiliul arată că poziția Tribunalului este în perfectă conformitate cu echilibrul instituțional prevăzut de tratate. Potrivit acestei instituții, dacă ar fi urmată argumentarea recurentului, aceasta ar avea ca efect extinderea noțiunii de stat nu numai la comunitățile autonome sau la alte autorități regionale similare, ci și la autoritățile comunale sau locale și la întreprinderile publice, și aceasta până la limite dificil de prevăzut.

B — *Apreciere*

1. Cu privire la admisibilitatea recursului în cauza C-10/06 P

110. Repetarea, în cadrul unui recurs, a motivelor și a argumentelor invocate în fața instanței de fond nu constituie, în sine, un motiv de inadmisibilitate a respectivului recurs. Întrucât această cale de atac nu poate

20 — Consiliul face trimitere la Hotărârea Tribunalului din 30 noiembrie 1994, Dornonville de la Cour/Comisia (T-498/93, RecFP, p. I-A-257 și II-813, punctul 38).

avea ca obiect o a doua apreciere a litigiului pe fond, autorul recursului nu trebuie să se limiteze la a repeta pur și simplu motivele și argumentele invocate în primă instanță și la a solicita, astfel, o simplă reexaminare a cererii sale de către Curte.

111. Cu toate acestea, întrucât recurentul contestă interpretarea sau aplicarea dreptului comunitar de către Tribunal, punctele de drept invocate și examinate în primă instanță pot fi rediscutate în cadrul recursului [21]. Astfel cum a arătat Curtea în mai multe rânduri, dacă un recurent nu ar putea să se bazeze, în recurs, pe motive și pe argumente deja utilizate în fața Tribunalului, acest recurs ar fi lipsit de o parte din sensul său [22].

112. În speță, reiese din examinarea recursului formulat de domnul De Bustamante Tello că acesta nu solicită Curții reexaminarea cererii sale. Acesta contestă aprecierile Tribunalului cu privire la cele două obiecții, întemeiate pe interpretarea strictă a excepției în litigiu și, respectiv, pe nerespectarea *ratio legis* și a contextului acesteia. Recurentul indică în mod precis punctele din motivele hotărârii Tribunalului la care se referă contestația sa.

21 — A se vedea Hotărârea din 13 iulie 2000, Salzgitter/Comisia (C-210/98 P, Rec., p. I-5843, punctul 43).

22 — Hotărârea din 6 martie 2003, Interporc/Comisia (C-41/00 P, Rec., p. I-2125, punctul 17). A se vedea de asemenea, pentru o aplicare recentă, Hotărârea din 18 ianuarie 2007, PKK și KNK/Consiliul (C-229/05 P, Rep., p. I-439, punctul 32).

113. Apreciem, așadar, că recursul domnului De Bustamante Tello trebuie declarat admisibil. În plus, constatăm că recursurile formulate de ceilalți trei recurenți sunt redactate în același mod ca cel formulat de domnul De Bustamante Tello și că admisibilitatea acestora nu este contestată de Comisie.

2. Cu privire la admisibilitatea argumentării recurenților întemeiată pe opinia conform căreia „[c]eea ce prezintă importanță, în definitiv, este caracterul, durabil sau nu, al legăturilor stabilite de funcționar cu statul pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare”

114. Apreciem că această argumentare este admisibilă. Chiar presupunând că argumentarea menționată nu a fost invocată în fața Tribunalului în aceiași termeni, nu este vorba de un motiv nou, în sensul articolului 42 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Curții, care ar modifica obiectul litigiului supus Tribunalului și a cărui examinare de către Curte ar obliga-o pe aceasta să își depășească atribuțiile în cadrul recursului, care se limitează la a controla hotărârea pronunțată în primă instanță.

115. Este vorba, pur și simplu, de considerații prin care recurenții încearcă să demonstreze că Tribunalul nu a respectat *ratio legis* a articolului 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut. Acestea reprezintă, așadar, argumente invocate în susținerea

motivului întemeiat pe încălcarea, de către Tribunal, a prezentei dispoziții și nu există o obligație ca fiecare argument invocat în cadrul recursului să fi fost discutat în prealabil în primă instanță [23].

3. Cu privire la fond

116. Recursurile formulate de recurenți ne conduc la examinarea, în prealabil, a două probleme de drept. Prima, care este comună celor patru cauze, privește noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat", prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut.

117. Vom arăta de ce, în opinia noastră, această noțiune nu acoperă numai serviciile efectuate pentru autoritățile guvernamentale ale statelor membre, ci trebuie înțeleasă ca privind și serviciile efectuate pentru o colectivitate teritorială, precum și pe cele efectuate pentru o entitate care, oricare ar fi forma sa juridică, a fost învestită, în temeiul unui act al unei autorități publice, cu îndeplinirea, sub controlul acesteia din urmă, a unei misiuni de interes general, cum ar fi administrarea sau apărarea intereselor unei colectivități teritoriale în fața instanțelor comunitare.

23 — Hotărârea PKK și KNK/Consiliul, citată anterior (punctul 66).

118. Cea de a doua problemă este proprie cauzei C-7/06 P. În Hotărârea Salvador García/Comisia, citată anterior, Tribunalul a statuat în sensul că, ținând cont de analiza cu privire la activitățile efectuate de recurentă în serviciul societății Sodexna și al comunității autonome Navarra în decursul perioadei de referință, nu este necesar să se pronunțe asupra aspectului dacă atribuțiile recurentei în calitate de asistentă a unui parlamentar european trebuie considerate servicii efectuate pentru o organizație internațională, în sensul articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut.

119. În cazul în care Curtea împărtășește poziția noastră cu privire la interpretarea noțiunii „servicii efectuate pentru un alt stat", calificarea atribuțiilor de asistent al unui deputat în Parlamentul European în raport cu dispoziția în cauză ar putea fi relevantă pentru soluționarea litigiului în cauza C-7/06 P. Vom arăta în ce condiții credem că aceste atribuții ar trebui considerate servicii efectuate pentru o organizație internațională, în sensul prezentei dispoziții.

a) Noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat"

120. În măsura în care statutul nu face trimitere la legislațiile statelor membre pentru a se determina sensul și domeniul de aplicare al

noțiunii „servicii efectuate pentru un alt stat”, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut, această noțiune, astfel cum a arătat Tribunalul în hotărârile atacate, trebuie să facă obiectul unei interpretări autonome și uniforme în cadrul Comunității.

121. În cadrul acestor hotărâri, Tribunalul și-a întemeiat analiza, potrivit căreia noțiunea în cauză trebuie înțeleasă ca privind în exclusivitate serviciile efectuate pentru autoritățile guvernamentale sau centrale ale unui stat, pe două motive. În primul rând, potrivit Tribunalului, noțiunea de stat membru, în sensul prevederilor instituționale, privește în exclusivitate autoritățile guvernamentale ale statului. În al doilea rând, prevederile statutului, care stabilesc drepturile și obligațiile reciproce ale instituțiilor și ale funcționarilor comunitari, ar face apel la o terminologie precisă, a cărei extindere prin analogie la cazuri care nu sunt prevăzute explicit ar fi exclusă. Dacă legiuitorul ar fi dorit să prevadă subdiviziunile politice în dispoziția în litigiu, ar fi făcut acest lucru în mod expres, întrucât, la momentul adoptării acestei dispoziții, statele cu structură federală sau regională, precum Republica Federală Germania, erau membre ale Comunității.

122. Aceste motive nu ni se par convingătoare, din următoarele rațiuni.

123. În ceea ce privește primul motiv, dorim să subliniem că statutul nu definește noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat”, prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la acesta. De altfel, noțiunea „stat” nu este definită nici în dreptul comunitar. Respectiva noțiune a fost definită de Curte în cadrul operei sale de interpretare a tratatelor, iar această interpretare nu este univocă. Noțiunea „stat” are un conținut mai larg sau mai restrâns, în funcție de contextul în care se aplică și de ceea ce se dovedește necesar pentru aplicarea efectivă a dreptului comunitar.

124. Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea „stat membru”, prevăzută la articolul 230 al doilea paragraf CE, care menționează părțile care dispun de dreptul de a formula o acțiune directă în anulare împotriva oricărui act de drept comunitar derivat, privește în exclusivitate autoritățile guvernamentale ale statelor [24]. Autoritățile colectivităților teritoriale ale statelor membre, precum și organismele aflate sub controlul acestora nu dispun de o astfel de cale de atac decât împotriva actelor care le privesc în mod direct și individual.

125. În același sens, excepția de la interdicțiile restrângerilor libertății de circulație a persoanelor, prevăzute la articolul 39 alineatul (4) CE și la articolul 45 CE, potrivit căreia aceste interdicții nu se aplică

24 — Decizia Regiunea Valonă/Comisia, citată anterior (punctul 6).

„încadrării în administrația publică" sau activităților asociate exercitării autorității publice, face obiectul unei interpretări restrictive. Astfel, potrivit jurisprudenței, această excepție nu acoperă toate încadrările în administrația publică, ci doar pe cele asociate exercitării atribuțiilor regaliene în stat, altfel spus, sarcinile asociate exercitării autorității publice și responsabilității apărării intereselor generale ale statului [25].

126. Pe de altă parte, la aprecierea domeniului de aplicare al responsabilității statelor membre, în cazul punerii în aplicare a dreptului comunitar, Curtea dă o interpretare extensivă noțiunii de stat. Pentru a evita ca aplicarea dreptului comunitar să depindă de organizarea politică, instituțională și administrativă a statelor membre și pentru a nu interveni în această organizare, Curtea aplică principiul de drept internațional potrivit căruia subiectul de drept care se angajează și care este obligat să își respecte angajamentele este statul ca atare, privit în unitatea sa organică și funcțională [26].

127. În cadrul acestei abordări, noțiunea de stat membru nu se limitează numai la autoritățile guvernamentale ale statului. Pentru a asigura aplicarea efectivă și uniformă a dreptului comunitar, Curtea a extins această noțiune la ansamblul organelor și autorităților publice ale statului, cum ar fi colectivitățile teritoriale. Curtea s-a pronunțat, de asemenea, în sensul că noțiunea menționată acoperă și organismele de drept privat aflate sub controlul acestora.

128. Astfel, Curtea s-a pronunțat în sensul că procedura prevăzută la articolul 226 CE poate fi inițiată indiferent de organul statului membru a cărui acțiune sau omisiune se află la originea neîndeplinirii obligațiilor. Curtea a imputat statelor membre nu numai acțiunile organelor centrale ale acestora, inclusiv pe cele ale autorităților constituționale independente [27], ci și pe cele ale colectivităților teritoriale, cum ar fi o regiune a unui stat federal sau o comună [28]. Curtea a imputat, de asemenea, statelor membre acțiunile organismelor de drept privat cu personalitate

25 — Hotărârea din 30 septembrie 2003, Colegio de Oficiales de la Marina Mercante Española (C-405/01, Rec., p. I-10391, punctul 39).

26 — A se vedea în acest sens Hotărârea din 5 martie 1996, Brasserie du pêcheur și Factortame (C-46/93 și C-48/93, Rec., p. I-1029, punctul 34).

27 — A se vedea, cu privire la neîndeplinirea obligațiilor imputabilă legiuitorului, Hotărârea din 5 mai 1970, Comisia/Belgia (77/69, Rec., p. 237, punctul 15), și, cu privire la neîndeplinirea obligațiilor imputabilă unei instanțe jurisdicționale, Hotărârea din 9 decembrie 2003, Comisia/Italia (C-129/00, Rec., p. I-14637, punctele 29 și 32).

28 — A se vedea, cu privire la landurile germane, Hotărârea din 14 mai 2002, Comisia/Germania (C-383/00, Rec., p. I-4219 punctul 18), cu privire la o regiune din Belgia, Hotărârea din 17 ianuarie 2002, Comisia/Belgia (C-423/00, Rec., p. I-593, punctul 16), și, cu privire la o comună franceză, Hotărârea din 18 iunie 1985, Steinhauser (197/84, Rec., p. 1819).

juridică ale căror activităţi se află direct sau indirect sub controlul statelor [29].

129. Tot astfel, Curtea a admis că dispoziţiile clare şi precise ale unei directive pot fi aplicate direct, în cadrul unui litigiu, împotriva colectivităţilor teritoriale ale statelor membre [30]. Curtea s-a pronunţat în sensul că aceste dispoziţii pot fi aplicate, de asemenea, şi împotriva unor organisme sau entităţi, oricare ar fi forma lor juridică, care se află sub autoritatea sau controlul statului ori al unei autorităţi publice, cum ar fi o colectivitate teritorială [31], sau care sunt învestite, în temeiul unui act al unei autorităţi publice, cu îndeplinirea unui serviciu de interes public sub controlul acestei autorităţi [32].

130. În acelaşi sens, noţiunea „ajutor de stat", prevăzută la articolul 87 alineatul (1) CE, astfel cum a fost interpretată de jurisprudenţă, nu se limitează la ajutoarele acordate în mod direct de autorităţile guvernamentale ale statelor membre. Aceasta acoperă şi ajutoarele acordate de colectivităţile teritoriale, indiferent la ce nivel [33], precum şi de organisme private care acţionează sub controlul acestora [34].

131. Putem menţiona, de asemenea, definiţia noţiunii „autoritate contractantă" dată în cadrul directivelor adoptate în domeniul achiziţiilor publice, la care fac trimitere recurenţii, care au ca obiectiv încadrarea acţiunilor statelor în atribuirea acestui tip de contracte, în scopul protejării concurenţei [35].

132. Rezultă că, atunci când este vorba de aplicarea efectivă a dreptului comunitar,

29 — În Hotărârea din 24 noiembrie 1982, Comisia/Irlanda (249/81, Rec., p. 4005), Curtea a declarat întemeiată acţiunea în neîndeplinirea obligaţiilor intentată împotriva Irlandei pentru motivul campaniei „Buy Irish" conduse de Irish Goods Council, o societate cu răspundere limitată de drept irlandez. Curtea a apreciat că statutul de drept privat al acestei societăţi nu permitea ca guvernul irlandez să fie exonerat de răspunderea pentru această acţiune contrară dreptului comunitar, din moment ce guvernul respectiv numea membrii comitetului director al societăţii menţionate, îi acorda subvenţii pentru a-şi acoperi cheltuielile şi, în sfârşit, stabilise conţinutul campaniei publicitare efectuate de aceasta (punctul 15).

30 — Hotărârea din 22 iunie 1989, Fratelli Costanzo (103/88, Rec., p. 1839).

31 — Hotărârea din 12 iulie 1990, Foster şi alţii (C-188/89, Rec., p. I-3313, punctul 18), precum şi Ordonanţa din 26 mai 2005, Sozialhilfeverband Rohrbach (C-297/03, Rec., p. I-4305, punctele 27 şi 30).

32 — Hotărârea din 4 decembrie 1997, Kampelmann şi alţii (C-253/96-C-258/96, Rec., p. I-6907, punctul 46), şi Hotărârea din 5 februarie 2004, Rieser Internationale Transporte (C-157/02, Rec., p. I-1477, punctul 24).

33 — Hotărârea din 14 1987, Germania/Comisia (248/84, Rec., p. 4013, punctul 17), cu privire la ajutoarele acordate de un land german.

34 — Hotărârea din 22 martie 1977, Steinike & Weinlig (78/76, Rec., p. 595, punctul 21).

35 — Noţiunea „autoritate contractantă" este definită ca reprezentând statul, colectivităţile teritoriale, organismele de drept public şi asociaţiile formate din una sau din mai multe astfel de colectivităţi sau organisme de drept public. Noţiunea „organism de drept public" desemnează toate organismele create în mod specific pentru a satisface nevoi de interes general, având un caracter altfel decât industrial sau comercial, cu personalitate juridică, şi fie activitatea acestora este finanţată majoritar de stat, colectivităţi teritoriale sau alte organisme de drept public, fie gestiunea lor este supusă controlului de acestea din urmă, fie organul de administrare, de conducere sau de supraveghere este compus din membri dintre care mai mult de jumătate sunt numiţi de stat, colectivităţi teritoriale sau alte organisme de drept public [a se vedea articolul 1 litera (b) din Directiva 92/50/CEE a Consiliului du 18 iunie 1992 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziţii publice de servicii (JO L 209, p. 1), din Directiva 93/36/CEE a Consiliului du 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziţii publice (JO L 199, p. 1) şi din Directiva 93/37/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziţii publice de lucrări (JO L 199, p. 54)].

actele efectuate în serviciul colectivităților teritoriale sau al societăților de drept privat care se află sub controlul autorităților guvernamentale ale unui stat membru sau al acestor colectivități sunt imputabile statului, în sensul articolului 226 CE, al articolului 249 al treilea paragraf CE sau al articolului 87 alineatul (1) CE. De aceea, având în vedere lipsa restricțiilor, în statut, cu privire la domeniul de aplicare al noțiunii „servicii efectuate pentru un alt stat", nu credem că această noțiune trebuie înțeleasă în mod necesar, în urma redactării sale, ca privind în exclusivitate serviciile efectuate pentru organele centrale ale statelor membre.

133. Cu privire la al doilea motiv, potrivit căruia, dacă legiuitorul comunitar ar fi dorit să includă colectivitățile teritoriale în excepția în litigiu, ar fi făcut acest lucru în mod expres, nici acesta nu ni se pare hotărâtor. Am arătat că jurisprudența a interpretat în sens larg noțiunea „stat" prevăzută la articolul 226 CE în cadrul acțiunii în neîndeplinirea obligațiilor, la articolul 249 al treilea paragraf CE privind efectul direct al directivelor sau la articolul 87 alineatul (1) CE în ceea ce privește noțiunea de ajutor de stat, având în vedere că aceste articole din tratat nu prevăd în mod expres aceste colectivități, și nici celelalte organisme care pot fi asociate statului.

134. Ca urmare, nu ni se pare că ar fi posibil să se deducă din jurisprudență, conform căreia dispozițiile statutului sunt redactate folosind o terminologie precisă și nu trebuie extinse la cazuri care nu sunt prevăzute în mod expres, că excepția în litigiu ar privi numai serviciile efectuate pentru autoritățile guvernamentale ale unui stat.

135. În schimb, argumentele invocate de recurenți în susținerea teoriei lor ni se par mai convingătoare.

136. După cum susțin aceștia, domeniul de aplicare al noțiunii „servicii efectuate pentru un alt stat" trebuie stabilit în funcție de *ratio legis* a dispoziției respective. Contrar poziției susținute de Comisie, noțiunea de stat cuprinsă în această expresie nu trebuie, în opinia noastră, să fie despărțită de aceasta și să facă obiectul unei interpretări separate. Noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat" trebuie privită în ansamblu și trebuie interpretată, potrivit metodei consacrate de jurisprudență, în funcție de economia și de obiectivele reglementării din care face parte [36].

137. Potrivit unei jurisprudențe constante, indemnizația de expatriere are ca obiect

36 — Hotărârea din 16 mai 2002, Schilling și Nehring (C-63/00, Rec., p. I-4483, punctul 24), precum și Hotărârea din 10 decembrie 2002, British American Tobacco (Investments) și Imperial Tobacco (C-491/01, Rec., p. I-11453, punctele 203-206 și jurisprudența citată). A se vedea, pentru o aplicare recentă, Hotărârea din 14 decembrie 2006, ASML (C-283/05, Rec., p. I-12041, punctele 16 și 22).

„compensarea cheltuielilor şi dezavantajelor specifice rezultând din angajarea în cadrul Comunităţilor pentru funcţionarii care sunt obligaţi, ca urmare a acestui fapt, să îşi schimbe reşedinţa din statul de domiciliu în statul de repartizare şi să se integreze într-un mediu nou" [37].

138. Condiţiile de acordare a acestei indemnizaţii depind de gradul de integrare a funcţionarului în statul de repartizare. Criteriul acestei integrări, reţinut de legiuitorul comunitar, îl reprezintă reşedinţa sau munca în statul de repartizare pe o perioadă semnificativă înainte de angajarea în serviciul Comunităţilor. Se consideră că funcţionarul care locuia sau lucra deja în statul de repartizare este integrat şi nu are dreptul, în cazul în care nu are şi nu a avut niciodată cetăţenia statului respectiv, decât la o indemnizaţie de reşedinţă în afara ţării de origine, egală cu un sfert din valoarea indemnizaţiei de expatriere.

139. Prin urmare, indemnizaţia de expatriere se acordă, în conformitate cu articolul 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, funcţionarului care nu are şi nu a avut niciodată cetăţenia statului pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare şi care, în mod obişnuit, nu a locuit şi nu şi-a exercitat activitatea profesională principală pe teritoriul statului respectiv în perioada de 5 ani care se încheie cu 6 luni înainte de încadrarea sa în muncă.

140. Potrivit excepţiei în litigiu, prin derogare de la condiţiile enunţate anterior, reşedinţa sau munca pe teritoriul statului în care se află locul de repartizare nu se ia în considerare atunci când rezultă din serviciile efectuate pentru un alt stat sau pentru o altă organizaţie internaţională.

141. Dacă examinăm conţinutul acestei excepţii în raport cu contextul său, vom constata că legiuitorul comunitar a dorit să excludă din perioada relevantă toate situaţiile „care rezultă din serviciile efectuate pentru un alt stat sau pentru o organizaţie internaţională", fără a prevedea restricţii cu privire la tipul de serviciu efectuat, la relaţia de muncă cu statul sau cu organizaţia internaţională ori la durata acestei activităţi.

142. Legiuitorul comunitar nu a dorit, prin urmare, să limiteze domeniul de aplicare al excepţiei menţionate la anumite funcţii sau la persoane care au fost angajate de un stat ori de o organizaţie internaţională în conformitate cu un regim sau cu un statut specific. Această analiză a fost confirmată de jurisprudenţă, care s-a pronunţat în sensul că serviciile efectuate în calitate de stagiar [38]

37 — A se vedea în special Hotărârea din 15 septembrie 1994, Magdalena Fernández/Comisia (C-452/93 P, Rec., p. I-4295, punctul 20 şi jurisprudenţa citată).

38 — Hotărârea Curţii din 10 octombrie 1989, Atala-Palmerini/Comisia (201/88, Rec., p. 3109, punctul 6), şi Hotărârea Tribunalului din 3 mai 2001, Liaskou/Consiliul (T-60/00, RecFP, p. I-A-107 şi II-489, punctele 49 şi 50).

sau de consilier independent al unei instituții comunitare [39] intră în domeniul de aplicare al excepției în litigiu.

143. În lumina acestor considerații, în măsura în care noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat", prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, acoperă ansamblul serviciilor efectuate pentru un stat sau pentru o organizație internațională, pare logic să deducem de aici că noțiunea „stat", prevăzută în aceeași dispoziție, trebuie să facă de asemenea obiectul unei interpretări în sens larg și, ca urmare, să se aplice serviciilor efectuate pentru diferite organe sau entități care pot fi asociate unui stat [40].

144. Această analiză este confirmată, în opinia noastră, de obiectivul urmărit de legiuitorul comunitar prin această dispoziție.

145. Potrivit jurisprudenței, excepția prevăzută în dispoziția menționată are ca scop să nu priveze de indemnizația de expatriere persoanele care s-au stabilit pe teritoriul statului în care se află locul viitoarei repartizări în vederea efectuării unor astfel de activități, întrucât aceste activități nu sunt de natură să le permită stabilirea unor legături durabile cu statul respectiv [41]. Se consideră, prin urmare, că funcționarii care, pe parcursul perioadei relevante, au locuit sau au lucrat pe teritoriul statului în care se află locul viitoarei lor repartizări, în serviciul unui alt stat sau al unei organizații internaționale, nu au stabilit legături durabile cu respectivul stat [42].

146. Ideea care stă la baza acestei excepții a fost susținută de avocatul general Reischl în Concluziile prezentate în cauza Vutera/Comisia, citată anterior. Potrivit avocatului general, „în pofida unui sejur prelungit pe teritoriul statului în care se află locul de repartizare ulterioară, funcționarii care efectuează servicii pentru un alt stat sau pentru o altă organizație internațională nu au avut, înainte de intrarea în funcție, o reședință obișnuită pe teritoriul statului respectiv, în sensul unei legături durabile stabilite cu acest stat. Ca regulă generală, aceștia nu sunt detașați într-un anumit stat decât pe o perioadă limitată și păstrează, în acest timp, legături strânse cu statul de origine" [43].

147. Legiuitorul comunitar a dorit, prin urmare, ca serviciile efectuate în statul de repartizare pentru un alt stat sau pentru o organizație internațională să nu priveze

39 — Hotărârea Tribunalului din 14 decembrie 1995, Diamantaras/Comisia (T-72/94, RecFP, p. I-A-285 și II-865, punctul 52).

40 — Această analiză se alătură celei reținute de Tribunal în Hotărârea Vardakas/Comisia, citată anterior. În hotărârea menționată, Tribunalul a dedus, de asemenea, din redactarea excepției în litigiu și din contextul acesteia, că intenția legiuitorului a fost aceea de a acorda indemnizația de expatriere pe scară largă (punctul 37). Tribunalul a apreciat, de asemenea, că, având în vedere rațiunea existenței acestei indemnizații, nici noțiunea „organizație internațională", prevăzută în excepția în litigiu, nu trebuie să facă obiectul unei interpretări restrictive (punctul 41).

41 — Hotărârea din 31 mai 1988, Nuñez/Comisia (211/87, Rec., p. 2791, punctul 11).

42 — A se vedea de asemenea Hotărârea din 15 ianuarie 1981, Vutera/Comisia (1322/79, Rec., p. 127, punctul 8).

43 — A se vedea p. 143.

persoana interesată de indemnizația de expatriere, întrucât se presupune că aceste servicii, prin natura lor, nu i-au permis să se integreze în statul respectiv. Această analiză este confirmată de articolul 4 alineatul (1) litera (b) din anexa VII la statut. În temeiul acestei dispoziții, indemnizația de expatriere se acordă, de asemenea, funcționarului care are sau a avut cetățenia statului pe teritoriul căruia se află locul său de repartizare, cu condiția să fi locuit în mod obișnuit în afara teritoriului statului respectiv în perioada de 10 ani care se încheie la angajarea sa în muncă, pentru „*alte motive decât cele legate de exercitarea atribuțiilor în serviciul unui stat sau al unei organizații internaționale*” [44].

148. Prin urmare, după cum susțin recurenții, se consideră că serviciile efectuate pentru un stat sau pentru o organizație internațională sunt cele care împiedică crearea unor legături durabile între persoana respectivă și statul de repartizare.

149. Nu credem, prin urmare, că această prezumție ar trebui să se aplice doar serviciilor efectuate pentru guvernul central al statelor membre. Nu găsim în motivele Tribunalului, și nici în argumentele instituțiilor pârâte elemente de natură să stabilească că, în general, atunci când persoanele lucrează pentru o colectivitate teritorială și sunt detașate în alt stat, acest lucru se întâmplă pe o perioadă nelimitată, iar acestea nu păstrează cu statul de origine aceleași legături precum funcționarii guvernului central. După cum arată recurenții, detașarea în statul pe teritoriul căruia se află locul de repartizare, în serviciul unei colectivități teritoriale, are de asemenea, în general, un caracter temporar. Noțiunea „stat” prevăzută în expresia în litigiu nu se limitează, prin urmare, la autoritățile centrale, ci acoperă, în opinia noastră, și ansamblul colectivităților teritoriale ale statelor, precum și entitățile care, din punct de vedere organic, fac parte din administrația centrală sau teritorială a statelor.

150. Analiza precedentă este de asemenea aplicabilă, în opinia noastră, persoanelor care lucrează pentru organisme care, deși nu aparțin, în mod formal sau organic, administrației guvernului central al statului, pot fi considerate, potrivit jurisprudenței, ca fiind asociate acestuia, deoarece, în temeiul unui act al unei autorități publice, exercită o misiune de interes public sub controlul acestei autorități [45].

151. Astfel, din moment ce munca în serviciul statului este cea care justifică prezumția de lipsă a integrării în statul de repartizare, și nu anumite funcții sau un statut specific, această prezumție trebuie să se poată aplica indiferent de forma organismului căruia statul, în temeiul puterii sale suverane de organizare instituțională, politică și administrativă, i-a încredințat exercitarea competențelor sale. Întrucât noțiunea

44 — Sublinierea noastră.

45 — A se vedea Hotărârea Foster și alții, citată anterior (punctul 20).

„servicii efectuate pentru un alt stat" trebuie să facă obiectul unei interpretări autonome și uniforme în cadrul Comunității, termenul „stat" prevăzut în această noțiune nu trebuie să se limiteze la un criteriu organic, care ar depinde de organizarea administrativă a fiecărui stat, ci trebuie să țină seama, de asemenea, de un criteriu funcțional.

152. În plus, cei patru recurenți au arătat, în speță, că, în decursul perioadei de activitate la Bruxelles, în serviciul unei comunități autonome spaniole, se aflau într-o situație comparabilă cu cea a personalului care lucra la reprezentanța permanentă a Regatului Spaniei pe lângă Uniunea Europeană, prin aceea că erau supuși aceluiași regim de asigurări de sănătate și aceluiași regim fiscal [46]. Mai mult, la fel ca personalul acestei reprezentanțe permanente, recurenții au efectuat o misiune de interes public, apărând, în fața instanțelor comunitare, interesele comunităților lor autonome, care fac parte integrantă din Regatul Spaniei.

46 — Aceeași constatare poate fi făcută în cauza Adam/Comisia (C-211/06 P), actualmente pendinte în fața Curții. Doamna Adam, cetățean german, a intrat în serviciul Comisiei la 1 iulie 2003. I-a fost refuzată indemnizația de expatriere, întrucât lucrase la Bruxelles, la Oficiul de legătură al landului Saar, începând cu 1 octombrie 1997, iar Comisia a apreciat că aceste atribuții nu constituie servicii efectuate pentru un alt stat. Reclamanta, în cadrul acțiunii sale împotriva acestei decizii a Comisiei, a arătat că se află în aceeași situație cu angajații guvernului federal care își exercitau funcțiile în străinătate. Astfel, la fel ca acești angajați, reclamanta a promis să respecte Legea fundamentală, iar contractul său de muncă era guvernat de convenția colectivă aplicabilă angajaților guvernului federal.

153. Prin urmare, apreciem că, în ceea ce privește excepția în litigiu, nu există o diferență relevantă între o persoană care a efectuat servicii pentru un stat prin intermediul unei colectivități teritoriale sau al unui organism care acționează sub controlul acesteia și o persoană care a făcut acest lucru prin intermediul administrației centrale, astfel cum este reprezentanța permanentă a statului respectiv. Recurenții susțin de asemenea, în mod întemeiat, că, prin limitarea domeniului de aplicare al excepției în litigiu la serviciile efectuate pentru guvernul central al statului, Tribunalul a făcut o discriminare în defavoarea persoanelor care efectuează servicii pentru colectivitățile teritoriale ale statelor membre sau pentru alte entități care depind de stat.

154. Împotriva acestei analize, instituțiile pârâte invocă mai multe argumente.

155. Acestea susțin, în primul rând, că situațiile persoanelor care efectuează servicii pentru guvernul central și, respectiv, care lucrează, direct sau indirect, pentru o colectivitate teritorială ar fi diferite, întrucât aceste două categorii de persoane nu exercită aceleași funcții, iar interesele pe care le apără nu coincid întotdeauna.

156. Nu considerăm că acest argument pune în discuție temeinicia poziției recurenților,

pentru următoarele motive. Ceea ce prezintă importanţă, în opinia noastră, este problema dacă, în general, condiţiile în care persoanele în cauză sunt detaşate într-un alt stat le permit să creeze legături durabile cu statul respectiv. După cum am văzut, legiuitorul comunitar a considerat că serviciile efectuate pentru stat nu permit crearea unor astfel de legături. De asemenea, aplicarea excepţiei în litigiu nu depinde de natura funcţiilor exercitate, întrucât aceasta acoperă ansamblul serviciilor efectuate pentru un stat sau pentru o organizaţie internaţională.

157. Instituţiile pârâte arată, în continuare, că, în cadrul serviciilor efectuate pentru o colectivitate teritorială, persoanele în cauză nu ar avea un raport juridic direct cu statul.

158. Nu suntem de acord cu această analiză. Desigur, excepţia în litigiu nu îşi poate găsi aplicarea decât dacă persoana în cauză a fost angajată direct de stat. Această condiţie decurge în mod logic din fundamentul excepţiei potrivit căreia persoanele angajate de stat, atunci când sunt detaşate în alt stat, sunt detaşate pentru o perioadă determinată şi păstrează cu statul de origine legături strânse, care nu le permit să se integreze în statul pe teritoriul căruia se află locul de repartizare. Această condiţie a existenţei unui raport juridic direct are ca obiectiv, în opinia noastră, să limiteze aplicarea excepţiei la persoanele angajate direct de stat şi să le înlăture pe cele care, în calitate de salariaţi ai unei societăţi terţe, au efectuat servicii pentru un stat în contul respectivei societăţi [47].

159. În lumina acestor consideraţii, persoanele angajate direct de o colectivitate teritorială sau de un organism învestit cu efectuarea unei misiuni de interes public sub controlul acestei colectivităţi au un raport juridic direct cu această colectivitate sau organism şi, în consecinţă, cu statul.

160. Instituţiile pârâte arată, în sfârşit, că extinderea noţiunii „stat”, prevăzută în dispoziţia litigioasă, la colectivităţile teritoriale şi, *a fortiori*, la alte entităţi ar avea drept consecinţă extinderea acordării indemnizaţiei în proporţii greu previzibile, în timp ce dispoziţiile dreptului comunitar care dau dreptul la prestaţii financiare trebuie interpretate în sens strict.

161. Considerăm că aceste obiecţii trebuie înlăturate, pentru următoarele motive. Pe de o parte, noţiunea de stat, astfel cum a fost

47 — Domeniul de aplicare al condiţiei privind existenţa unui raport juridic direct este pus în discuţie şi în cauza Comisia/Hosman-Chevalier (C-424/05), actualmente pendinte în faţa Curţii, în care avocatul general Mengozzi a prezentat concluzii la 15 martie 2007.

definită de jurisprudență, nu este nelimitată. După cum am arătat în cele ce precedă, jurisprudența, în special cea cu privire la efectul direct al directivelor, a definit criteriile în funcție de care un organism poate fi asociat statului.

162. Doamna Salvador García și domnul Salazar Brier fac trimitere, în acest sens, la jurisprudența desprinsă de Curte din Hotărârea Beentjes și din Hotărârea din 17 decembrie 1998, Comisia/Irlanda, citate anterior. Desigur, astfel cum arată Comisia, aceste hotărâri au fost pronunțate în domeniul specific al contractelor de achiziții publice. Criteriile în funcție de care un organism este calificat drept „autoritate contractantă" nu pot fi, prin urmare, transpuse ca atare în ceea ce privește aplicarea dispoziției în litigiu din statut.

163. Cu toate acestea, prezentele criterii urmăresc același obiectiv precum cele desprinse de Curte din articolele 226 CE, 249 CE și 87 CE, respectiv asigurarea punerii în aplicare efective și uniforme a dreptului comunitar, independent de organizarea administrativă a statelor membre. Prin urmare, aceste criterii pot fi, în opinia noastră, luate în considerare, cu titlu indicativ, în cadrul aprecierii existenței controlului autorității publice asupra unei societăți învestite cu apărarea intereselor unei colectivități teritoriale în fața instanțelor comunitare.

164. Pe de altă parte, dispozițiile statutului, cum este cea privind indemnizația de expatriere, au ca obiectiv crearea, în cadrul Comunităților, a unei funcții publice europene independente, la nivel înalt, compusă din funcționari care corespund unor norme ridicate de competență, eficiență și integritate și care sunt recrutați pe o bază geografică cât mai largă posibil, dintre resortisanții statelor membre [48].

165. După cum am observat deja, excepția în litigiu are ca scop să nu priveze de indemnizația de expatriere persoanele care au lucrat, pe teritoriul statului în care se află locul repartizării ulterioare, pentru un alt stat sau pentru o organizație internațională. Această indemnizație de expatriere, care este egală cu 16 % din salariul de bază și din alocația pentru locuință, precum și din alocația pentru îngrijirea copilului, și care se plătește pe toată durata activității în serviciul Comunităților, contribuie în mod semnificativ la natura atrăgătoare a locurilor de muncă oferite de acestea. Considerăm că este în interesul Comunităților să nu limiteze aplicabilitatea acestui avantaj numai la persoanele care au lucrat pentru guvernul central al statelor pentru a putea beneficia, dacă este cazul, de experiența dobândită de persoanele care au lucrat, pe teritoriul statului în care se află locul de repartizare, pentru colectivități teritoriale, precum și pentru diferite organisme care depind de stat.

48 — A se vedea al doilea considerent al Regulamentului nr. 31 (CEE), 11 (CEEA), precum și al doilea și al treilea considerent ale Regulamentului (CE, Euratom) nr. 723/2004 al Consiliului din 22 martie 2004 de modificare a Statutului funcționarilor Comunităților Europene și a Regimului aplicabil celorlalți agenți ai Comunităților Europene (JO L 124, p. 1), precum și răspunsul domnului Kinnock, vicepreședinte al Comisiei însărcinat cu reforma administrativă, la o întrebare parlamentară din 22 martie 2001 (JO C 40 E, p. 9).

166. În lumina ansamblului acestor consideraţii, apreciem că noţiunea „servicii efectuate pentru un alt stat" nu acoperă numai serviciile efectuate pentru autorităţile guvernamentale ale statelor membre, ci trebuie înţeleasă ca privind şi serviciile efectuate pentru o colectivitate teritorială, precum şi pe cele efectuate pentru o entitate care, oricare ar fi forma sa juridică, a fost învestită, în temeiul unui act al unei autorităţi publice, cu îndeplinirea, sub controlul acesteia din urmă, a unei misiuni de interes general, cum ar fi administrarea sau apărarea intereselor unei colectivităţi teritoriale în faţa instanţelor comunitare.

b) Constituie atribuţiile de asistent al unui deputat în Parlamentul European „servicii efectuate pentru o organizaţie internaţională", în sensul articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut?

167. Nu s-a contestat şi nici nu ar putea fi contestat faptul că Parlamentul European trebuie considerat o organizaţie internaţională, în sensul articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut. Trebuie amintit, în această privinţă, că activităţile efectuate pentru Comisie au fost considerate, de Curte şi de Tribunal, servicii efectuate pentru o organizaţie internaţională, în sensul dispoziţiei menţionate [49].

49 — Hotărârile citate anterior Atala-Palmerini/Comisia (punctul 6) şi Liaskou/Consiliul (punctele 49 şi 50).

168. Comisia susţine că activitatea de asistent al unui deputat în Parlamentul European nu poate intra în domeniul de aplicare al excepţiei în litigiu, întrucât un astfel de asistent nu are raporturi juridice directe cu această instituţie [50].

169. Nu împărtăşim această opinie. După cum am arătat anterior, condiţia existenţei unui raport juridic direct între persoana în cauză şi statul sau organizaţia internaţională respectivă, care se impune faţă de obiectivul urmărit de excepţia în litigiu, implică faptul ca această persoană să fi fost angajată direct de statul sau de organizaţia internaţională în cauză. Prezenta condiţie trebuie să conducă la înlăturarea de la beneficiul acestei excepţii a persoanelor care, în calitate de salariaţi ai unei societăţi terţe, au efectuat, în contul acestei societăţi, servicii pentru un stat sau pentru o organizaţie internaţională [51].

170. Condiţia existenţei unui raport juridic direct între persoana în cauză şi o instituţie comunitară este, prin urmare, îndeplinită în momentul în care această persoană a fost angajată direct de instituţia respectivă, prin

50 — Aceasta este şi poziţia susţinută de Comisie în cauza Asturias Cuerno/Comisia (T-473/04), pendinte în faţa Tribunalului.

51 — A se vedea, cu privire la o persoană detaşată în cadrul Comisiei de către un agent de muncă temporară, Hotărârea Tribunalului din 11 septembrie 2002, Nevin/Comisia (T-127/00, RecFP, p. I-A-149 şi II-781, punctele 53 şi 58).

contract sau într-o altă formă, în conformitate cu regimul aplicabil altor agenți ai Comunităților Europene sau cu alt text comunitar [52].

171. Reglementarea privind cheltuielile și indemnizațiile acordate deputaților în Parlamentul European, adoptată de Biroul acestei instituții în 1984 [53], prevede, la articolul 14, posibilitatea fiecărui deputat de a beneficia de o indemnizație destinată să acopere cheltuielile rezultând din angajarea sau din utilizarea serviciilor unuia sau ale mai multor asistenți. Potrivit acestei dispoziții, mai mulți deputați pot angaja împreună același asistent.

172. Reiese, prin urmare, din dispozițiile adoptate de Parlamentul European în ceea ce privește funcționarea sa, că deputații europeni pot recruta direct asistenți parlamentari pentru a-i ajuta în atribuțiile lor pe timpul mandatului. În afară de aceasta, deputații sunt cei care, în calitate de membri ai Parlamentului European, exercită, în condițiile prevăzute de tratate și de reglementările adoptate de această instituție, competențele care sunt atribuite acesteia.

173. Un asistent al unui deputat în Parlamentul European, dacă a fost recrutat în mod direct de acest deputat și nu a fost pus la dispoziția sa de un prestator de servicii, are, în opinia noastră, un raport juridic direct cu Parlamentul European ca organizație internațională, în sensul articolului 4 alineatul (1) din anexa VII la statut. Împrejurarea conform căreia contractul dintre asistent și parlamentar este un contract de drept privat, supus unei legi naționale, astfel cum este cel încheiat între doamna Salvador García și deputatul în serviciul căruia a fost angajată, nu infirmă această analiză. Ceea ce prezintă importanță, în opinia noastră, este ca acest contract să fie încheiat între asistent și deputat și ca posibilitatea unui membru al Parlamentului European de a angaja un colaborator pentru a-l asista în îndeplinirea atribuțiilor sale în această instituție să fie prevăzută printr-un act al acesteia.

174. În consecință, atribuțiile de asistent al unui deputat în Parlamentul European trebuie, în opinia noastră, considerate servicii efectuate pentru o organizație internațională, în sensul acestei dispoziții, dacă asistentul în cauză este angajat direct de către deputat și nu a fost pus la dispoziția acestuia în calitate de salariat al unei societăți prestatoare de servicii.

175. Vom arăta, în continuare, consecințele care, în opinia noastră, rezultă din această analiză în cele patru cauze examinate.

52 — Hotărârea Tribunalului din 22 martie 1995, Lo Giudice/Parlamentul European (T-43/93, RecFP, p. I-A-57 și II-189, punctul 34).

53 — Acest document, nepublicat, este intitulat *Rules governing the payment of expenses and allowances to Members* (PE 133. 116).

4. Consecințele acestei analize în cele patru cauze examinate

a) În cauza C-7/06 P

176. Reamintim că doamna Salvador García a intrat în serviciul Comisiei la Bruxelles, la 16 aprilie 2001. Tribunalul a stabilit perioada de referință, în ceea ce o privește, între 16 octombrie 1995 și 15 octombrie 2000.

177. În cauza Salvador García/Comisia, citată anterior, Tribunalul a constatat că recurenta și-a exercitat activitatea profesională principală la Bruxelles, în cea mai mare parte a acestei perioade, mai întâi în serviciul Sodexna, o societate al cărei obiectiv era dezvoltarea economică externă a comunității autonome Navarra, apoi în calitate de delegată a guvernului acestei comunități autonome.

178. Tribunalul s-a pronunțat în sensul că aceste activități nu pot fi considerate servicii efectuate pentru un alt stat, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut, pentru motivul că această dispoziție nu ar acoperi serviciile efectuate pentru subdiviziunile politice ale unui stat, nici, *a fortiori*, pe cele efectuate pentru o societate precum Sodexna, întrucât aceasta nu face parte, prin însăși natura sa, dintre organele de stat, cu toate că este învestită cu o misiune de interes public.

179. În cazul în care Curtea aderă la analiza noastră privind noțiunea „servicii efectuate pentru un alt stat", prevăzută la articolul 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut, Tribunalul, prin excluderea acestor activități din domeniul de aplicare al acestei noțiuni, deși comunitatea autonomă Navarra constituie o autoritate publică a Regatului Spaniei, și fără a cerceta dacă Sodexna își exercită activitățile sub controlul acesteia, a săvârșit o eroare de drept în aplicarea dispoziției menționate.

180. Motivul întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut este, prin urmare, întemeiat.

181. Pentru a deduce consecințele care rezultă din această eroare de drept, trebuie examinat dacă activitățile doamnei Salvador García în Belgia, în decursul celor 5 ani care precedă intrarea acesteia în serviciul societății Sodexna, la 1 martie 1997, sunt suficiente pentru a justifica respingerea acțiunii sale în anularea deciziei Comisiei prin care i se refuză acordarea indemnizației de expatriere.

182. Astfel, potrivit jurisprudenței, atunci când o persoană a efectuat servicii pentru un alt stat sau pentru o altă organizație internațională în timpul perioadei relevante, calculată începând cu intrarea sa în serviciul Comunităților, autoritatea împuternicită să facă numiri (AIPN) trebuie să reconstituie perioada de 5 ani făcând abstracție de perioadele consacrate acestor servicii [54]. Persoana în cauză nu poate pretinde să i se acorde indemnizația de expatriere, dacă, în decursul perioadei de referință astfel reconstituite, a locuit în mod obișnuit sau și-a exercitat activitatea profesională principală pe teritoriul european al statului de repartizare [55].

183. Dacă examinăm situația recurentei din anii anteriori intrării sale în serviciu la Sodexna, la 1 martie 1997, constatăm că aceasta a efectuat studii în Belgia, din septembrie 1991 până în iulie 1992, apoi a efectuat un stagiu la Comisie, la Bruxelles, din octombrie 1992 până în februarie 1993.

184. De la 1 octombrie 1993 până la 31 decembrie 1994, recurenta a lucrat în același oraș pentru guvernul comunității autonome Navarra, iar apoi, din 21 februarie 1995 până la 20 august 1995, la Sodena, o societate al cărei obiectiv îl constituia dezvoltarea economică a acestei comunități autonome.

185. Între 1 septembrie 1995 și 30 iunie 1996, doamna Salvador García a exercitat funcția de asistentă a unui deputat în Parlamentul European.

186. În cursul lunilor iulie și august 1996, aceasta a lucrat benevol pentru o organizație neguvernamentală în Peru, apoi, de la 2 septembrie 1996 până la 28 februarie 1997, și-a exercitat activitatea profesională în temeiul unui contract de muncă semnat la 17 iulie 1996 cu societatea privată ECO, căreia Comisia îi încredințase misiuni de asistență tehnică.

187. Dacă examinăm în ansamblu această perioadă, constatăm că cea mai mare parte a acesteia a fost consacrată activităților efectuate în calitate de angajată a guvernului comunității autonome Navarra (15 luni) și a societății Sodena (6 luni), ca asistentă a unui deputat în Parlamentul European (10 luni), precum și ca stagiară la Comisie (5 luni). Aceste activități, potrivit analizei noastre

54 — Astfel, în Hotărârea Atala-Palmerini/Comisia, citată anterior, Curtea s-a confruntat cu următoarea situație. Doamna Atala-Palmerini, cetățean peruvian prin naștere și italian prin căsătorie, a efectuat studii în Belgia din septembrie 1970 până în iunie 1973, apoi, după un scurt sejur în Peru, a efectuat un stagiu la Comisie, din 1 septembrie 1973 până la 31 ianuarie 1974. La 7 decembrie 1974, s-a căsătorit cu un funcționar al Comisiei, cetățean italian, repartizat la Bruxelles. Între anii academici 1974/1975 și 1975/1976, doamna Atala-Palmerini s-a înscris la Universitatea Paris X-Nanterre în vederea pregătirii doctoratului. Începând cu 6 martie 1978 și până la 30 martie 1987, a lucrat la Ambasada Peru în Belgia. La 16 aprilie 1987, doamna Atala-Palmerini a intrat în serviciul Comisiei la Bruxelles. Curtea s-a pronunțat în sensul că perioada de 5 ani se situează între 6 octombrie 1972 și 31 august 1973 și între 1 februarie 1974 și 5 martie 1978, întrucât perioada stagiului efectuat la Comisie și cea petrecută în serviciul ambasadei Peru nu trebuie luate în considerare.

55 — Hotărârea Atala-Palmerini/Comisia, citată anterior (punctele 10 și 11). A se vedea, în același sens, Hotărârea Nuñez/Comisia, citată anterior (punctul 12).

cu privire la noțiunea de servicii efectuate pentru un alt stat sau pentru o organizație internațională, intră sau pot intra în domeniul de aplicare al acestei noțiuni.

188. În ceea ce privește perioadele petrecute de recurentă la Bruxelles pentru a-și efectua studiile, din septembrie 1991 până în iulie 1992, și în calitate de salariată a societății ECO, pentru o perioadă de 6 luni, acestea nu sunt suficiente, ca atare, pentru a demonstra că recurenta a avut reședința obișnuită sau că și-a exercitat activitatea profesională principală în Belgia, pe o perioadă de 5 ani.

189. În lumina acestor elemente, apreciem că recursul formulat de recurentă este întemeiat și că Hotărârea Salvador García/Comisia, citată anterior, trebuie anulată.

190. În conformitate cu articolul 61 din Statutul Curții de Justiție, în cazul în care recursul este întemeiat, Curtea anulează hotărârea Tribunalului și poate ea însăși să soluționeze în mod definitiv litigiul, dacă acesta este în stare de judecată. Apreciem că acesta este cazul în speță.

191. Doamna Salvador García solicită anularea Deciziei Comisiei din 27 martie 2002 prin care i-a fost respinsă reclamația împotriva Deciziei din 28 iunie 2001 prin care Comisia i-a refuzat acordarea indemnizației de expatriere, precum și a indemnizațiilor asociate acesteia.

192. Potrivit Deciziei din 27 martie 2002, acest refuz se întemeiază, în principal, pe aceleași motive ca cele reținute de Tribunal, care sunt, în opinia noastră, viciate de o eroare de drept.

193. Astfel, Comisia și-a întemeiat decizia pe următoarele motive:

— activitatea de asistentă a unui deputat în Parlamentul European nu poate fi considerată drept „servicii efectuate pentru o organizație internațională”, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, întrucât reclamanta nu a avut raporturi juridice directe cu Parlamentul, singurul său raport contractual fiind un contract de drept privat semnat cu un deputat în Parlamentul European;

— activitățile profesionale exercitate de recurentă pentru societățile Sodena și

Sodexna nu intră în domeniul de aplicare al dispoziției menționate anterior, întrucât, chiar admițând că aceste societăți sunt de drept public, prin aceea că au rolul de a reprezenta interesele comunității autonome Navarra la Bruxelles, serviciile efectuate de reclamantă în cadrul societăților în cauză sunt guvernate de contracte de drept privat și

— activitățile exercitate în mod direct de doamna Salvador García în serviciul guvernului Navarrei nu pot fi nici acestea considerate „servicii efectuate pentru un alt stat", în sensul dispoziției menționate, deoarece împrejurarea că respectivele comunități autonome spaniole dispun de competențe proprii, care le-au fost conferite prin Constituție, nu face din acestea state.

194. Aceste motive, pentru rațiunile arătate anterior, sunt eronate, astfel încât motivul întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut este întemeiat. Deciziile Comisiei din 28 iunie 2001 și din 27 martie 2002, prin care i se refuză recurentei acordarea indemnizației de expatriere prevăzută la articolul menționat, precum și a indemnizațiilor asociate acesteia, trebuie, prin urmare, anulate.

195. În cazul în care Curtea împărtășește punctul nostru de vedere, revine Comisiei, în temeiul articolului 233 CE, sarcina de a pronunța o nouă decizie cu privire la cererea doamnei Salvador García de acordare a acestor indemnizații, care să fie conformă cu hotărârea pronunțată de Curte și cu motivele acesteia.

196. Potrivit articolului 122 primul paragraf din Regulamentul de procedură, atunci când recursul este întemeiat, iar Curtea soluționează ea însăși litigiul în mod definitiv, aceasta se pronunță cu privire la cheltuielile de judecată. Potrivit articolului 69 alineatul (2) din regulamentul menționat, aplicabil procedurii de recurs în temeiul articolului 118 din același regulament, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată.

197. În conformitate cu aceste dispoziții și cu concluziile doamnei Salvador García, propunem, de asemenea, Curții să oblige Comisia la plata cheltuielilor de judecată atât în prezenta procedură, cât și în cea în fața Tribunalului.

b) În cauzele C-8/06 P-C-10/06 P

198. În opinia noastră, consecințele pe care le-am prezentat în cauza C-7/06 P se aplică,

de asemenea, și celorlalte trei cauze examinate, urmând același raționament.

199. Doamna Herrero Romeu (cauza C-8/06 P) a intrat în serviciul Comisiei la Bruxelles, la 16 noiembrie 2001. Tribunalul a stabilit perioada de referință, în ceea ce o privește, între 16 mai 1996 și 15 mai 2001. Pe parcursul întregii perioade, recurenta a lucrat la Bruxelles pentru Patronat, o entitate de drept public al cărei obiectiv era gestionarea intereselor guvernului comunității autonome Catalunia.

200. Domnul Salazar Brier (cauza C-9/06 P) a intrat în serviciul Comisiei la Bruxelles, la 1 iunie 2002. Tribunalul a stabilit perioada de referință, în ceea ce îl privește, între 1 decembrie 1996 și 30 noiembrie 2001. A constatat că, în această perioadă, recurentul și-a exercitat activitatea profesională principală la Bruxelles, mai întâi în serviciul societății Sofesa, al cărei obiectiv îl reprezenta gestionarea intereselor comunității autonome a Insulelor Canare și a celor ale biroului reprezentanței acestei comunități autonome, apoi direct în serviciul guvernului acestei comunități.

201. Domnul De Bustamante Tello (cauza C-10/06 P), în ceea ce îl privește, a intrat în serviciul Consiliului la Bruxelles, în calitate de funcționar, la 1 ianuarie 2003. Tribunalul a stabilit perioada de referință, în ceea ce îl privește, între 1 iulie 1997 și 30 iunie 2002. A constatat că, în această perioadă, recurentul și-a exercitat activitatea profesională principală la Bruxelles, în serviciul ORM, un organism al cărui obiectiv era gestionarea intereselor comunității autonome a Regiunii Murcia pe lângă Comunități.

202. În cele trei Hotărâri citate anterior, Herrero Romeu/Comisia, Salazar Brier/Comisia și De Bustamante Tello/Consiliul, Tribunalul s-a pronunțat în sensul că activitățile recurenților efectuate în cursul acestor perioade de referință nu pot fi considerate servicii efectuate pentru un alt stat, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut, pentru aceleași motive ca cele invocate în Hotărârea Salvador García/Comisia, citată anterior. Aceste motive, astfel precum am arătat deja, sunt, în opinia noastră, viciate de o eroare de drept.

203. Dacă examinăm situația recurenților în perioada anterioară perioadei de referință stabilită de Tribunal, constatăm că activitățile acestora în Belgia nu sunt de natură să justifice refuzul acordării indemnizației de expatriere.

204. Astfel, în ceea ce o privește pe doamna Herrero Romeu, singurele activități pe care le-a exercitat în Belgia sunt acelea efectuate în serviciul Patronatului, începând cu luna ianuarie 1993.

205. În ceea ce îl privește pe domnul Salazar Brier, acesta a lucrat la Sofesa, la Bruxelles, din 3 octombrie 1994 până la 31 august 1998, mai întâi ca stagiar, apoi în temeiul unui contract de muncă. Niciun element nu arată că, pe o perioadă de 5 ani înainte de intrarea sa în serviciul Sofesa, la 3 octombrie 1994, domnul Salazar Brier ar fi avut reședința obișnuită sau și-ar fi exercitat activitatea profesională principală în Belgia.

206. Tot astfel, în ceea ce îl privește pe domnul De Bustamante Tello, reiese din elementele dosarului că acesta și-a exercitat activitatea profesională principală la Bruxelles, între 2 decembrie 1991 și 31 iulie 1996, în serviciul INFO, o entitate de drept public a comunității autonome a Regiunii Murcia, al cărei obiectiv era în special urmărirea legislației și a programelor comunitare care prezentau interes pentru această comunitate autonomă, mai întâi ca stagiar, apoi în temeiul unui contract de muncă pe durată nedeterminată. Începând cu luna august 1996, acesta a lucrat la Bruxelles ca director al ORM.

207. Toate aceste activități pot fi calificate drept „servicii efectuate pentru un alt stat”, în sensul articolului 4 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță din anexa VII la statut. În lumina acestor elemente, apreciem că recursurile pe care recurenții le-au formulat în cele trei cauze examinate sunt întemeiate și că Hotărârile citate anterior, Herrero Romeu/Comisia, Salazar Brier/Comisia și De Bustamante Tello/Consiliul, trebuie să fie anulate.

208. Întrucât apreciem că aceste cauze sunt în stare de judecată, propunem Curții să soluționeze ea însăși litigiile.

209. Doamna Herrero Romeu, precum și domnii Salazar Brier și De Bustamante Tello solicită anularea deciziilor pronunțate de Comisie la 19 noiembrie 2001 și, respectiv, la 25 iulie 2001, precum și de Consiliu la 24 ianuarie 2003, prin care aceste instituții au decis că recurenții nu pot beneficia de indemnizația de expatriere și nici de indemnizațiile asociate acesteia.

210. Constatăm că motivele pentru care instituțiile menționate au pronunțat aceste refuzuri, astfel cum reies din deciziile pronunțate, la 10 iunie 2002, la 24 martie 2003 și, respectiv, la 28 iulie 2003, prin care se resping reclamațiile formulate de recurenți, sunt identice, în substanță, cu motivele Tribunalului din hotărârile atacate, care sunt, în opinia noastră, viciate de erori de drept. Motivul întemeiat pe încălcarea articolului 4 alineatul (1) litera (a) din anexa VII la statut este, prin urmare, întemeiat.

211. Propunem, prin urmare, Curții să anuleze aceste decizii și, în conformitate cu concluziile recurenților, să oblige instituțiile pârâte la plata tuturor cheltuielilor de judecată în prezentele proceduri, precum și în cele în fața Tribunalului.

V — Concluzie

212. În lumina consideraţiilor menţionate anterior, propunem Curţii să se pronunţe astfel:

„1) În cauza C-7/06 P:

— să anuleze Hotărârea Tribunalului de Primă Instanţă al Comunităţilor Europene din 25 octombrie 2005, Salvador García/Comisia (T-205/02);

— să anuleze Deciziile Comisiei din 28 iunie 2001 şi din 27 martie 2002 prin care doamnei Salvador García îi este refuzată acordarea indemnizaţiei de expatriere prevăzută la articolul 4 din anexa VII la Statutul funcţionarilor Comunităţilor Europene, precum şi a indemnizaţiilor asociate acesteia şi

— să oblige Comisia Comunităţilor Europene la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurilor în faţa Tribunalului de Primă Instanţă al Comunităţilor Europene şi în faţa Curţii de Justiţie a Comunităţilor Europene.

2) În cauza C-8/06 P:

— să anuleze Hotărârea Tribunalului de Primă Instanţă al Comunităţilor Europene din 25 octombrie 2005, Herrero Romeu/Comisia (T-298/02);

— să anuleze Deciziile Comisiei din 19 noiembrie 2001 și din 10 iunie 2002 prin care doamnei Herrero Romeu îi este refuzată acordarea indemnizației de expatriere prevăzută la articolul 4 din anexa VII la Statutul funcționarilor Comunităților Europene, precum și a indemnizațiilor asociate acesteia și

— să oblige Comisia Comunităților Europene la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurilor în fața Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene și în fața Curții de Justiție a Comunităților Europene.

3) În cauza C-9/06 P:

— să anuleze Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 25 octombrie 2005, Salazar Brier/Comisia (T-83/03);

— să anuleze Deciziile Comisiei din 25 iulie 2002, precum și din 24 februarie și din 24 martie 2003 prin care domnului Salazar Brier îi este refuzată acordarea indemnizației de expatriere prevăzută la articolul 4 din anexa VII la Statutul funcționarilor Comunităților Europene, precum și a indemnizațiilor asociate acesteia și

— să oblige Comisia Comunităților Europene la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurilor în fața Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene și în fața Curții de Justiție a Comunităților Europene.

4) În cauza C-10/06 P:

— să anuleze Hotărârea Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene din 25 octombrie 2005, De Bustamante Tello/Consiliul (T-368/03);

— să anuleze Deciziile Consiliului din 24 ianuarie 2003 și din 28 iulie 2003 prin care domnului De Bustamante Tello îi este refuzată acordarea indemnizației de expatriere prevăzută la articolul 4 din anexa VII la Statutul funcționarilor Comunităților Europene, precum și a indemnizațiilor asociate acesteia și

— să oblige Consiliul Comunităților Europene la plata cheltuielilor de judecată aferente procedurilor în fața Tribunalului de Primă Instanță al Comunităților Europene și în fața Curții de Justiție a Comunităților Europene.”